TYGODNIK KATOLICKI.

1869. Grodzisk, 10 września. № 37.

Tygodnik katolicki wychodzi co tydzień w Piątek. Cena prenumeraty 1 Tal. ćwierćrocznie. Listy z zagranicy adresować należy do Poznania (Posen, Grand Duché de Posen). Redakcyja odbiera tylko frankowane korespondencyje. Rękopisy zwracają się tylko na wyraźne poprzednie żądania. Po użyciu ulegają niezwłocznie zniszczeniu.

ACTA

Quartae Congregationis Decanorum,

habitae Posnaniae die 25 Augusti 1869.

(Dokończenie.)

His dictis D. Archiepiscopus Decreta praeparata perlegit, quae postquam praevia discussione desuper facta praesentibus placuerunt, ab ipso promulgata legum dioecesanarum vim obtinuerunt:

Inter discussionem sequentia proposita sunt:

1. *Decanus Gniewkovien.* quaesivit: quomodo agendum esset in posterum in Congregationibus decanalibus, in quibus nullo habito respectu dignitatis festi in diem Congregationis incidentis, post Officium Defunctorum, Missa de Requiem, et tum Votiva de Spiritu S. cantari solet?
2. *Decanus Lwowecen.* proposuit: ut Sacerdotes ad alienas Ecclesias pro excipiendis fidelium Confessionibus convenientes, stolam et superpelliceum secum afferant, ad occurrendum difficultatibus, quae in pauperibus praesertim Ecclesiis ex defectu sufficientis paramentorum copiae oriuntur.
3. *Officialis Generalis Posnanien.* proposuit: ut Decani in Congregationibus decanalibus Sacerdotes moneant, ut quoties ab Auctoritate Dioecesana vel a S. Sede dispensatio qualiscunque ad contrahendum matrimonium est expetenda, id ipsi praestent, nunquam vero sponsis praestandum relinquant.
4. *Decanus Lwowecen.* quaesivit: quid agendum, cum mater catholica, cujus infantem pater acatholicus ipsa repugnante a ministro acatholico baptizari jussit, benedictionem post partum in Ecclesia catholica expetit?
5. *Decanus. Gniewkovien.* quaesivit: quando Indulgentiae pro Sodalibus Confraternitatis Temperantiae sint celebrandae in Districtu Notecensi, ubi festum Assumptionis B. M. V. in Dominicam proximam post diem 15 Augusti transfertur: an Dominica, qua ipsum festum celebratur, vel potius Dominica proxime sequente?
6. *Idem Decanus Gniewkovien.* petiit: ut D. Archiepiscopus Rectoribus omnium Ecclesiarum a S. Sede facultatem impetrare dignetur erigendi in suis Ecclesiis Confraternitatem SS. Scapularis B. M. V., sodalesque ad eam recipiendi.
7. *Decanus Grodziscen* proposuit: ut D. Archiepiscopus coërcere velit indecoram sacerdotum post pinguia beneficia currentium aviditatem, quae non sine patronorum scandalo manifestatur, quoties beneficia ejusmodi vacant.

Ad quaestiones ut supra propositas D. Archiepiscopus declaravit:

Ad 1: cum Congregationes decanales coadunentur pro re gravi, posse etiam festis ritus duplicis minoris et majoris, non tamen II. aut I. Classis, cantari Missm Votivam de Spiritu S. sine Gloria et Credo; Missam vero de Requiem non debere celebrari, nisi in illam diem cadat Officium semiduplex non privilegiatum vel semiduplici inferius; secus Missa sit de festo currente et pro Defunctis applicetur.

Ad 2: se propositionem adprobare, et desiderare, ut usus ejusmodi jam passim per Archidioeceses introductus, generalis evadat.

Ad 3: se optare, ut DD. Decani id perficiant, et in memoriam revocent dispositionem utriusque Consistorii Gnlis d. d. 8 Novembr. 1867. (cf. Dziennik Urzęd. Kość. 1867. Nr. 1.

Ad 4: benedictionem matri in tali casu esse denegandam.

Ad 5: secundum tenorem §. 16. Statutorum Sodalitatis Temperantiae, Indulgentiam celebrandam esse Dominica sequente.

Ad 6: difficile esse, generalem ejusmodi impetrare a S. Sede facultatem, ideoque melius fore, ut Sacerdotes, qui eam obtinere desiderant, singuli privilegium pro se expetant.

Ad 7: nullum sibi in promptu esse medium, quo tanto malo occurri possit; sperare se tamen, fore, ut renovato per spiritualia exercitia aliaque pia adminicula sacerdotali in Clero spiritu, abusus hujusmodi sensim dispareat.

His absolutis D. Archiepiscopus circa res in praeterita Congregatione tractatas annuntiavit:

1. se jam nuntium accepisse, Indulgentiam plenariam pro parvulis ad primam S. Communionem accedentibus expetitam, a S. Sede benigne concessam esse, et Breve Apostolicum hac de re mox expeditum iri;

2. non esse necesse, Sacerdotes, qui negligentia sua aedificia ad beneficium pertinentia ad ruinosum statum venire passi sunt, nova lege ad eadem restauranda compellere, cum veteres dispositiones necessitati huic sufficienter provideant; in singulis autem casibus, ubi negligentia ejusmodi sibi innotescit, culpabiles ad damna resarcienda adigere se non praetermittere.

Praeterea ad nonnullas quaestiones in scriptis sibi antea transmissas respondit:

3. licentiam recitandi Officium et Missam de B. Jolenta Vid. a Leone PP. XII. a 1827. concessam fuisse soli Ordini FF. Conventualium S. Francisci; indultum autem bujusmodi pro Clero saeculari suarum Archidioecesium a S. Sede expetere se non judicare opportunum, quia nondum constet id generaliter a Clero desiderari;

4. haud necessarium censere se, obliteratam Synodi Posnaniensis (a. 1738) legem de professione fidei non solum a Socerdotibus ad beneficia instituendis, sed etiam a Vicariis emittenda, in vigorem revocare;

5. ritum celebrandi Processionem Corporis Christi, et dandi Benedictionem cum SS. Sacramento in Archidioecesibus ad normam uniformem reduci oportere, sed hoc praestare se velle per accuratam revisionem novamque editionem Ritualis Petricoviensis, quod temporis tractu multas passum est arbitrarias mutationes; hoc autem opus neque facile, neque cito confici posse.

Tandem D. Archiepiscopus DD. Decanos exhortatus est, ut assidue vigilent super stricta omnium legum et decretorum observantia, et gratiis Deo Optimo Maximo actis, sessionem finitam declaravit.

Decreta

4ae Congregationis Decanorum

habitae Posnaniae die 25 Augusti a. D. 1869.

Decretum I.

De Missis Votivis.

1. Ubi deest pontificium Indultum Missas Votivas diebus a rubricis vetitis celebrandi, celebrentur Missae de Officio currente, non obstante contraria fundatorum dispositione.

2. Dum Missae Votivae qualescumque pro eleemosynis manualibus a piis oblatoribus expetuntur festis duplicibus vel feriis privilegiatis celebrandae, edoceantur petentes, rubricas prohibere, quominus ejusmodi Votivae his diebus celebrentur, et ipsae, oblatoribus eleemosynae consentientibus, in alios dies non impeditos remittantur, vel earum loco Missae de Officio eurrente ad intentionem expetitam legantur aut cantentur.

Decretum II.

De Paramentis Sacris.

Juxta rubricas generales Missalis, et S. R. Congregationis decreta statuimus:

1. Non adhibeantur ad Sacrum perficiendum et ad Sacramenta administranda paramenta lacera nec squalida.

2. Paramenta colorum caerulei, flavi, cinerei, aliorumve quibus S. R. Ecclesia uti non consuevit, comparare, vel dono oblata acceptare, et benedicere Clero Nostro interdicimus.

3. In ecclesiis, ubi saltem unum paramentum completum uuiuscujusque coloris: albi, rubei, viridis, violacei et nigri adest, et ubi duae Missae eodem tempore non legnntur, paramenta aliorum colorum in sacrario existentia, quominus adhibeantur, prohibemus.

4. Curent rectores singularum ecclesiarum, ut adsit in unaquaque earum sufficiens numerus stolarum violacearum pro excipiendis confessionibus fidelium. Stolae sordescentes comburantur, novis in earum locum suffectis.

5. Palla nigri coloris calix in Missis de Requiem nunquam cooperiatur.

6. Linteamina sacra sint omnia ex lino confecta. Nova bombycina comparare. dono oblata accipere, et benedicere Clero Nostro omnino interdicimus. Albas, amictus, mappas et superpellicea, quae modo per ecclesias inveniuntur bombycina, donec usu conterantur, tolerabimus.

Decretum III.

De Matrimoniis Mixtis.

1. Rectores Parochiarum catholicos matrimonium cum acatholicis contrahere cupientes pastoralibus monitis et suasionibus ab hujusmodi proposito avertere satagant.

2. Si pars catholica eo adduci non poterit, ut matrimonio cum parte acatholica ineundo renuntiet, ipse rector paroeciae rem Nobis in scriptis referat, ut dispensationem, si erit locus, concedere possimus.

Omnia et singula Decreta supradicta ab universo Clero utriusque Nostrae Archidioecesis tanquam leges dioecesanas a dato promulgationis eorundem observari volumus et mandamus, reservantes Nobis contra secus agentes poenis congruis atque opportunis procedere.

Datum Posnaniae, in Aedibus Residentiae Nostrae, die 25 Augusti a. D. 1869.

Archiepiscopus Gnesnesis et Posnaniensis

Miecislaus.

Nr. 1641.

Ex mandato
Vitalis Maryański,
a secretis.

Propositio

ex mandato Excellmi ac Revmi D. Archieppi ab Illmo D. Dorszewski, Can. Metrop. Posnanien. perlecta, de modo colligendi subsidia a beneficiatis pro fabrica aedificiorum ruralium solvenda, supra quam singuli beneficiati juxta superius D. Archiepiscopi mandatum, infra trimestre votum suum in scriptis transmittere tenentur.

Poruszona na przeszłéj Kongregacyi ks.ks. Dzie-

kanów myśl niesienia parafianom naszym, którzy po największéj części są ubodzy, pomocy w dźwiganiu ciężarów budowlanych, tak jednomyślnego i ochoczego doznała przyjęcia, iż wątpić nie należało, że chodzi tylko o podanie odpowiedniego projektu, aby ją w życie wprowadzić. Przyznacie zapewne, Szanowni Bracia, sami, że to nie było i nie jest łatwem zadaniem. Gotowość Wasza do ofiar, na którą liczono, może wprawdzie wiele trudności pokonać, ale wszystkich nie usunie. O ile z włożonego na mnie przez Najprzewielebniejszego Arcypasterza obowiązku zdołałem się wywiązać, będziecie sami mieć sposobność rozpoznać i ocenić. Wasze spostrzeżenia, uwagi i rady, które się do urzeczywistnienia, przyspieszenia lub uproszczenia tego dzieła przyczynić mogą, bardzo są pożądane.

Nadmieniam jeszcze, że tym projektem objęte są tylko, jak Wam wiadomo, ciężary przypadające na parafian, nie na patronów, za wystawienie lub reperacye budynków gospodarczych, nie zaś kościoła i plebanii. Z rachunku przez przybliżenie zrobionego pokazuje się, że ciężar ten nie jest wielki, jakby się na pozór wydawało.

Nie damy czwartéj, nie damy nawet dziesiątéj części naszych ogólnych dochodów; jeżeli wiele damy, to dziesiątą część czystego dochodu z ról beneficyalnych, tak jak są do podatku gruntowego oszacowane; — a tak oszacowany dochód nie jest jeszcze bynajmniéj rzeczywistym dochodem. Wypada on zwyczajnie niżéj talara z morgi; w rzadkich przypadkach, przy korzystniejszych konjunkturach dopiero talara lub nieco więcéj.

Od talara więc czystego dochodu przeznaczymy rocznie mniéj więcéj 3 srebniki na budowę budynków gospodarskich, i jeżeli nas nie myli rachuba, tą stósunkowo małą ofiarą, raz na zawsze w ratach pewnych do wspólnego funduszu składaną, zastąpimy parafian w części ciężaru na nich przypadającéj, okupimy sobie spokojność, wdzięczność parafian, przeświadczenie w sumieniu, że dochodów kościelnych w myśl dawnych ustaw kościelnych choć w małéj części na dobre używamy cele, i co najważniejsza, odwrócimy niebezpieczeństwo niejednéj klęski grożącéj Kościołowi naszemu.

Do tego rezultatu doprowadzić może przyjęcie następujących ogólnych zasad, nad któremi, Szan. Bracia, z uwagą się zastanówcie, i takowe dojrzałemu poddajcie sądowi.

1. Opłata za parafian jest ofiarą dobrowolną, w zastępstwie parafian składaną, nie przesądzającą nic a nic o obowiązkach lub o zwolnieniu od obowiązków prawnych parafian.
2. Beneficyaci tam parafian zastępować będą, gdzie parafianie ponoszą ciężary, i w téj mierze, w jakiéj je parafianie ponoszą. Gdzie parafianie całkiem są wolni, beneficyaci nic płacić nie będą. Odkądby na parafian ciężary zkądbądź prawnie włożono, odtąd beneficyaci zastępować ich winni; odkądby parafianie prawnie z ciężarów zwolnieni zostali, odtąd obowiązek opłaty ze strony beneficyata ustaje.
3. W przyszłości ciężar ten uważać się będzie za obowiązkowy, do roli przywiązany, quasi onus innatum, dobrowolnie, z wiedzą, przyzwoleniem i approbacyą Władzy Duchownéj i Stolicy św. przyjęty.
4. Podstawą rozkładu ciężarów jest nie ilość mórg obszaru, bo to rzecz względna, tylko ilość czystego dochodu z roli, bo to podstawa jedynie słuszna.
5. Zasadami do obliczenia potrzeb ogólnych są następujące:

a) Morga ziemi rachuje się w przecięciu po 50 talarów.

b) Budynki podług zasad Nowéj Landszafty, i podług doświadczenia, kosztują zwyczajnie czwartą część szacunkowéj ceny ziemi w tym razie więc $12^1/_2$ tal. na morgę. (Ordynacya taxacyjna Now. Landszafty z dnia 1 Październ. 1866 r. §. 12 brzmi: „O ileby obliczona wedle tego wartość wszystkich budynków . . . przechodziła czwartą część (tj. 25 procent) ogólnéj wartości ról i łąk, przewyżka ta nie ma być uwzględniona.“)

c) Budynki dobre i trwale zbudowane stać mogą i powinny od lat 75 do 140, niektóre nawet lat 160. Przyjmuje się, ponieważ obecnie nie są najlepsze, a przynajmniéj nie wszystkie najlepsze, a może na przyszłość nie najtrwaléj podług zasad zgodnych z wszystkiemi wymaganiami budowane będą, że w przecięciu lat 100 stać będą.

d) Niedobór budynków obecny w ogóle przyjmuje się na wysokość czwartéj części normalnéj potrzeby. Tyle przynajmniéj trzebaby przypuścić z doświadczenia, bo chociaż są tu i owdzie wszystkie, nie są wszędzie, a te które są już słabe, upadkiem nawet miejscami grożące, do niedoboru policzyć wypada. — Pozycya ta koniecznie w rachubę iść musi, bo ogólna summa potrzeb niedoboru nigdy nie pokryje.

e) Budynki wszelakie nie obejdą się bez reperacyi. Owszem wczesne i gruntowne naprawy są przedmiotem ważnym, i dla sprawy ogólnéj korzystnym. Na pokrycie tych kosztów przyjąćby trzeba dziesiątą część regularnych rocznych składek na budynki i na niedobór budynków.

f) Koszta administracyi funduszu, dozoru budynków, doglądania wykonać się mających budowli itp. dziś się jeszcze przewidzieć całkiem nie dadzą. Trzeba przecież i one uwzględnić. Nie będą one zapewne więcéj niż półtora talara na jedno beneficyum rocznie wynosiły, tak iżby ogólna summa co rok mniéj więcéj 800 tal. dosięgała.

g) Ogólny także fundusz żelazny budowlany założony być winien, który w zwyczajny i nadzwyczajny sposób powiększać się będzie. W zwyczajny przez regularne składki, choćby tylko półtora lub dwa talary rocznie na beneficyum obrachowane, a w miarę czystego dochodu, jak wszystkie inne pozycye, rozłożone; w nadzwyczajny sposób przez dobrowolne ofiary, ex subsidiis charitativis tych beneficyów i beneficya-

tów, którzy składek budowlanych regularnych płacić nię będą, a będą chcieli udowodnić swą łączność ku dobrym celom, i okazać charitatem non fictam ku braciom obciążonym i ku sprawie kościoła itd. Spodziewaćby się nawet godziło, że z czasem, pod korzystnemi okolicznościami, fundusz ten tak się wzmoże, iż już prowizya od niego albo wszystkie składki w ogóle, albo przynajmniéj znaczną część składek pierwotnie rozpisać się mających pokryje.

h) Udział parafian w ciężarach budowlanych wynosi w każdym razie najmniéj połowę ogólnego ciężaru, ponieważ do $^1/_3$ części obowiązkowéj przystępuje zawsze robocizna sprzężajna i ręczna. Połowa téż przyjmuje się przy obrachunku jako norma. Gdzie parafianie dawać muszą $^2/_3$, tam się do połowy ciężarów doliczy $^1/_6$. Gdzie parafianie notorycznie nic więcéj nie dają okrom $^1/_3$, tam się odciągnie $^1/_6$ od połowy. Gdzie sam beneficyat ciężar budowy podejmować musi, tam płacić będzie $^3/_3$.

Wszystko to razem wzięte, jak się już wyżéj napomknęło, wedle obrachunków już na próbę dokonanych, wymaga w przybliżeniu 3 śrebrniki od jednego talara czystego dochodu z taxy ról do podatku gruntowego. W tym téż celu, aby służyły za podstawę wszelkich dalszych obrachunków, złożyli wszyscy beneficyaci wykazy. Aby naocznie okazać, ile wedle powyższych zasad mniéj więcej wypadałoby opłacać pojedyńczym beneficyom, przytaczamy jako przykład *obrachunek z Dekanatu Koźmińskiego*:

Beneficya Dekanatu Koźmińskiego (17) posiadają ziemi razem mórg 5138, których dochód wedle obrachunku katastrowego wynosi . . 5,200 tal.

Wartość ziemi, licząc mo1gę po 50 tal., wynosi . . . . 256,900 „

Wartość budynków gospodarskich, $^1/_4$ wartości ziemi, wynosi . . . . 64,225 „
które mniéj więcéj w przeciągu 100 lat na nowe budynki trzeba wydać.

Połowa téj summy, przypadająca na parafian włącznie z robocizną wynosiłaby . . 32,112 tal.

Do tego:

a) na budynki, których obecnie brak, mniéj więcéj $^1/_4$ wszystkich budynków . . . . 8,028 „
b) na reparacye, licząc $^1/_{10}$ wartości 3,211 „
c) na administracyą, rocznie od każdego beneficyum po $1^1/_2$ tal. . 2,550 „
d) na fundusz żelazny, jak ad c) . 2,550 „

Razem około 48,451 tal.

któreby mniéj więcéj co 100 lat w zastępstwie parafian składać trzeba; rocznie więc wypadłoby po 484 tal. 15 sgr.

Rozłożywszy to na grunta beneficyalne, z rocznym dochodem 5,200 tal. wypadłoby na 1 tal. czystego dochodu z roli, $^1/_{5200}$ powyższej summy, coby wynosiło $2^4/_5$ sgr., czyli okrągło licząc po 3 sgr. od talara.

Przyjąwszy powyższy obrachunek za podstawę, opłacałyby pojedyńcze beneficya Dekanatu Koźmińskiego, mniéj więcéj jak następuje:

Nr. bieżący.	Nazwiska beneficyów.	Onus fabricae. na Patronie	Onus fabricae. na Parafii	Obszar gruntu. mórg.	Czysty dochód z gruntu. tal.	Miałoby opłacać na fundusz budowlany. tal.	sgr.
1	Benice. . . .	$^2/_3$	$^1/_3$	394	485	48	15
2	Borzęciczki.	$^2/_3$	$^1/_3$	270	263	26	12
3	Dobrzyca . .	$^1/_2$	$^1/_2$	390	450	45	—
4	Janków . . .	$^2/_3$	$^1/_3$	277	384	38	12
5	Koźmin . . .	$^1/_3$	$^2/_3$	671	656	89	18
6	Lutogniew .	$^2/_3$	$^1/_3$	196	137	13	21
7	Mokronos . .	$^2/_3$	$^1/_3$	164	148	14	24
8	Odolanów. .	$^1/_3$	$^2/_3$	350	263	35	2
9	Ostrów . . .	$^1/_3$	$^2/_3$	379	347	46	8
10	Pogorzela. .	$^1/_3$	$^2/_3$	374	371	49	14
11	Pogrzybów .	$^3/_3$	robocizna	139	147	4	27
12	Raszków . .	$^1/_3$	$^2/_3$	178	153	20	12
13	Rozdrażew .	$^2/_3$	$^1/_3$ bez rob	277	355	23	20
14	Starogród. .	$^2/_3$	$^1/_3$	198	244	24	12
15	Wałków. . .	$^2/_3$	$^1/_3$	448	346	34	15
16	Wielowieś. .	$^2/_3$	$^1/_3$	266	328	32	21
17	Wysocko . .	$^2/_3$	$^1/_3$	167	123	12	9
			Razem . .	5,138	5,200	560	2

Obmyślając środki i sposoby ulżenia parafianom, proponowano obciążyć ich w inny sposób, tak, iżby oni corocznie małą ilość, stósownie do podatków swoich składali, jako fundusz na przyszłość. Ma ta propozycya za wiele trudności i niedogodności, aby się na nią zgodzić można. Najprzód nie zwalnia parafian niczém; potem drażni ich ciągle i nieustannie, a przeto jeszcze niebezpieczniéj, i dalej musieliby się wszyscy parafianie dobrowolnie zobowiązać do tego, ale i takie zobowiązanie tylkoby samych zobowięzujących się wiązało, jeżeliby hipotecznie zabezpieczone nie było. A do hipotekowania ciężaru niktby się zapewne nie skłonił, boby ztąd koszt urosł, a gospodarstwo straciło na wartości. O ludzie bez własności mowyby zgoła przy tem być nie mogło. — Nie jest to więc środek celowi odpowiedni, dla tego zupełnie pominięty.

KORESPONDENCYE.

* **Rzym.**

— Z korespondencyi rzymskiéj do *Czasu* (Nr. 201) wyjmujemy co następuje:

Zmiana ministerstwa we Francyi przyniosła już pierwszy korzystny owoc dla Rzymu: rząd włoski długo się ociągający z wypłaceniem zaległych $7^1/_2$ milionów procentów Papieżowi', zdecydował się nakoniec je wypłacić, i już milion przysłał.

Ojciec święty z wielkiém staraniem zajmuje się osobiście przygotowaniami do Soboru. Przed dwoma dniami zwiedzał mieszkania dla biskupów, mianowicie kupiony przez siebie dom Cartoni koło kościoła św. Jerzego *in Velabro,* gdzie jest pomieszczenie dla 19

biskupów z salonami do przyjmowania gości i z wygodném przejściem do powyższego kościoła; potém był w klasztorze zakonnic zwanym *Tor de Specchi*, gdzie połowę klasztoru także dla 8miu biskupów urządzić kazał. Czynnie też posuwają się restauracye wielu kościołów, które zresztą przez cały ciąg panowania Piusa IX. były szczególnym przedmiotem jego pieczołowitości, równie jak wszelkie pamiątki starożytne. Zliczyć trudno wszystkich pomników pracy restauracyjnéj dzisiejszego Papieża.

Niemniéj wielką jest jego troskliwość o pomnożenie dobrego bytu i podniesienie przemysłu w swéj szczupłéj posiadłości. Nieprzyjazne ze wszech stron sąsiedztwo włoskie wielką jest do tego przeszkodą; jednak z każdym rokiem nowe się czynią postępy. Bardzo się czynnie posuwa praca nad odnowieniem lub raczéj utworzeniem nowego wodociągu, zwanego *Acqua Marcia*, który znaczną część miasta wodą zasili i pozwoli częściéj się z téj strony zabudować. Zatwierdzony jest także projekt odnowienia portu w Ostyi, sprowadzając tam wodę; do Ostyi zaś ma być przeprowadzona kolej z Rzymu. Ma być także urządzona służba rządowych statków papiezkich między Cività-Vecchia a Marsylią. Kilka dni temu kardynał Berardi w towarzystwie trzech innych kardynałów zwiedzał nowo założoną w okolicach Anagni fabrykę cukru krajowego. Liberalne stronnictwo włoskie z niechęcią na to rozwijanie się dobrego bytu w Państwie Papiezkiém spogląda.

Policya rzymska uwiadomioną została o spisku mającym na celu spalenie robót przygotowawczych do Soboru. Jest tam jakby las cały zwiezionego materyału drewnianego, i bardzo łatwo byłoby ogień wrzucić; to też straż jak najczujniejsza dzień i noc robót pilnuje. Bardzo też wielkie zachowują się ostrożności w przyjmowaniu robotników, do wnętrza kościoła św. Piotra wpuszczanych. Przed dwoma dniami trzech z nich oddalono.

Ceremoniał Soboru ma być podobny temu jaki zachowywano w Trydencie, z wyjątkiem zmian jakie obecność Papieża nakazuje. Urządzone są dwie nowe komisye soborowe w dodatku do poprzednich. Jedna ma na celu obznajmianie przybywających w ciągu Soboru Biskupów z dokonanemi już uprzednio pracami; druga ma urządzać porządek rozpraw i przyjmować żądania interpelacyi od biskupów. W rozprawach ma być przyjęta forma parlamentarna ze wszystkiemi ulepszeniami, jakich nowożytne doświadczenie nauczyło. Już kiedyś pisałem, że Papież chce dać biskupom jak największą swobodę mówienia. Z tego powodu powiedział piękne i głęboką prawdą nacechowane słowo: „Wolność parlamentarna w społeczeństwach cywilnych sprowadza coraz większe rozdwojenie między narodem i rządem; gdy przeciwnie ta sama wolność w kościele ściślejszym czyni węzeł miłości i zaufania między jego głową i członkami.“ — Jasna to rzecz dla każdego, kto z wiarą na świat patrzy. Wolność, do któréj dziś dążą społeczeństwa, jest wyzwoleniem natury z pod prawa Bożego, natury samolubnéj, wiodącéj koniecznie do spółzawodnictwa i sprzeczności interesów; wolność w Kościele jest wolnością synów Bożych, którzy swą osobistość w ofierze Bogu złożyli, a jednym duchem bożym żyjąc, jednego wszyscy pragną, wszystkich jest serce jedno i dusza jedna, jak mówi Pismo.

Cztery dni temu biskup Oropski *in partibus* sufragan Pragski Piotr Franciszek Kregej 73letni staruszek święcił sekundycye swojego kapłaństwa. Przybył umyślnie do Rzymu na tę uroczystość, czém Ojciec św. tak był wzruszony, że go zaprosił, aby przy tym samym ołtarzu celebrował, przy którym on sam niedawno w dzień swych sekundycyi ofiarę świętą sprawował, to jest przy ołtarzu papiezkim w. bazylice św. Piotra, i wydał mu na to osobne *breve*. Przysłał mu dwóch swoich prałatów do asysty, i na ołtarzu kazał wystawić relikwię palca św. Piotra.

Następnie kapituła św. Piotra zaprosiła go na śniadanie, i ofiarowała mu obraz św. Piotra w bogatych ramach. Tegoż dnia liczne telegramy z Czech przyniosły świadectwo współczucia i czci dla sędziwego starca.

Krąży tu wieść, i to wśród osób dobrze zwykle zawiadomionych, że na przyszłym konsystorzu w listopadzie Monsignor Falcinelli, nuncyusz wiedeński, ma być mianowany kardynałem, a to w celu odwołania go z Wiednia, aby obecnością swoją nie uświęcał niejako dzisiejszych kroków rządowych przeciw Kościołowi wymierzonych. Zapewnić was mogę, że to zupełnie mylna pogłoska. O konsystorzu w listopadzie nic zgoła dotąd nie wiadomo. Onegdaj jeszcze sam Ojciec św. żartował sobie z tych wniosków na domysł robionych. Żaden też wybór kardynałów dotąd nie nastąpił. Co do odwołania mgra Falcinelli, również nic dotąd nie postanowiono; nie można jednak ręczyć, że to nie nastąpi, jeśli rząd przeprowadzi prawo o skasowaniu klasztorów lub inne kroki nieprzyjazne Kościołowi poczyni.

Lwów, *6 września*.

Przecież wreszcie nastąpi u nas tu zwrot ku lepszemu. Dzienniki lwowskie zostają w rękach ludzi, którzy dawno rozbrat uczynili z Kościołem katolickim. Pisaliście o tém już nieraz. Chociaż nie można się zgodzić ze wszystkiem na to, co Bolesławita w *Rachunkach* swych z r. 1867, i z przeszłego roku o *Narodówce* powiada, niezawodnie jednak kilka rysów charakterystycznych o niéj podał. Dziennik ten jest radykalnym na polu politycznem, zarówno jak i na polu religijnem. Mimo to umiała sobie *Narodówka* pozyskać wielu zwolenników. Niestety! że i pomiędzy księżmi dziennik ten znalazł licznych abonentów. Obałamucenie w kwestyach, naród i Kościół obchodzących, najzupełniejsze jest owocem z czytania tego pisma. Wielu z tak zwanéj intelligencyi przysięga na wszystko, co napisze *Narodówka*. Przekonałem się o tém wielokrotnie. Ale oto czas już nadchodzi, kiedy, jak sobie dobrze tuszymy, pismo to przestanie zgubny swój wpływ wywierać.

Powstaje tu u nas nowy dziennik, dziennik prawdziwie katolicki: *Unia*. *Narodówka* najpierwsza dowiedziała się od osób rządowych o założeniu tego pisma, i doniosła o nim nazywając je *ultramontańskim*. Sądzę, że przezwisko to, zaszczytne dziś dla

dobrych katolików, nie odstręczy rozsądnych ludzi od zapisania go sobie. Radykalne dzienniki, do których i wasz *Dziennik poznański* bądź co bądź policzonym być musi, myślą, że gdy kogo nazwią *klerykalnym* lub *ultramontańskim*, tem samem zabiją go w opinii publicznéj. Mylą się bardzo! Już te czasy minęły. Wiemy co znaczy klerykalny i ultramontański, kto do tej nazwy dziś się nie przyznaje, stawia się w szeregu katolików tak zwanych liberalnych czyli katolików *starego autoramentu* wedle Bolesławity. Skarga, którego Bolesławita za wzór katolika starego autoramentu postawia, chętnieby za dni naszych należał do ultramontanów. — Wracam do *Unii*.

Godzi mi się spodziewać, że jeżeli już nie świeccy, to przynajmniej duchowieństwo wszystkich dyecezyi galicyjskich, jak jeden mąż stanie pod chorągwią *Unii*, i popierać je będzie czy prenumeratą czy artykułami, aby to pismo sił nabrało. Pierwszy numer na okaz, miał wyjść 8 b. m. lecz spóźni się o kilka dni, dla zaszłych nieformalności. Niewiem jakie będą dalsze numera, ale co do pierwszego, to mogę wam powiedzieć, że będą w nim artykuły doborowe i tak wybitne, że od razu gazeta stanie na gruncie czysto kościelnym i katolickim. Zwracam już teraz uwagę waszą na artykuł pod tytuł: *Burda krakowska* i na listy pochodzące ze znakomitego pióra pod tyt: *Opinia publiczna, i Teka Stańczykowa*. Artykuł pierwszy niezawodnie przedrukujecie w *Tygodniku*. Nasz Najprz. Arcypasterz silnie nowy dziennik popiera, i w tym celu wydaje osobny okólnik do duchowieństwa dyecezyi swojéj. Arcybiskup nasz obecnie bawi na wsi, i wróci dopiero na otworzenie sejmu.

Kopiec na górze zamkowéj sypią wciąż, jéno że z nie takim zapałem, o jakim pisze wasz Libelt i korespondent tutejszy do *Dziennika poznańskiego*. Wielu z księży chwyta za rydle i taczki, i zwozi ziemię na kopiec. Bardzo dobrzeby się to wszystko bez nich obyło. O brak patryotyzmu żaden uczciwy człowiek nie posądziłby duchowieństwa naszego, chociażby i nie pomagało sypać kopca. Mnie się zdaje, że duchowieństwo więcéj myśli o obowiązkach patryotycznych, aniżeli o obowiązkach stanu swojego. Odmiana powinna nastąpić, jeżeli nie chcemy w tak burzliwych czasach dzisiejszych, gdy walka straszna się toczy, nie o rzeczy podrzędne, lecz o same fundamentalne prawdy wiary naszéj świętéj, na szwank wystawić tego, co nam i ludowi naszemu zbawienie zapewnia.

---

* **Kraków,** dnia *5 września*.

Liberalizm dzisiejszy w ogólności, a w szczególności liberalizm austryacki, wiedeński, niesłusznie nosi to miano; jest to *lucus a non lucendo*. Bo *liberalis* szczodrobliwy znaczy, a liberalizm miasto dawać i hojnym być, złodziejem jest i łupieżcą — wszystko zagarnia, zabiera, chociaż nigdy nasycić się nie może, a zwłaszcza też w obec katolików nader liberalnym, drapieżnym się okazuje. Niejedna dusza liberalna lękała się, że w sprawie Karmelitek krakowskich ministerstwo wiedeńskie za słabym będzie, nie dość liberalnym — potomstwo Abrahamowe, które we Wiedniu rozmnożyło się tak licznie, niby gwiazdy na niebie, a które ministrami trzęsie, do ostatniej chwili szturm nieustający przypuszczało do nich, przekładając, że coś przecież zrobić trzeba, aby uspokoić rozdrażnioną opinię publiczną, i płazem żadną miarą nie puszczać tak wielkiéj zbrodni w Krakowie. Piszą w dziennikach, że liberalne ministeryum dało sobie słowo, iż wykryje zbrodnią Karmelitek i pokaże światu, iż obskurantyzmu katolickiego nie ścierpi. Prawda, że sądy niezawisłe być mają, ale w obec zacofania katolickiego i głupoty nie potrzeba zważać na względy sprawiedliwości.

Można się spodziewać, iż minister Giskra dopnie swego, kiedy już teraz, zanim wyrok sądowy zapadł, zanim się dokładnie i wszechstronnie rozpatrzono, jak Jowisz grzmiący grom straszny ciska na klasztor Karmelitek krakowskich. Minister liberalny — drapieżny odbiera subwencyą rządową 1800 fl. rocznie biednym Karmelitkom. Poseł Zyblikiewicz daremny trud podjął, żeby wykazać, iż ta subwencya nie z łaski, nie z miłosierdzia, jeno z tytułu ścisłéj sprawiedliwości należy się Karmelitkom, że rząd wiedeński jeszcze większe ma zobowiązania względem nich, gdy pozwolił bez wszelkiego oporu i reklamacyi Rosyi zabrać dobra należące do klasztorów w dyecezyi krakowskiéj.

Gdyby u steru rządów stało inne ministeryum, choćby nawet Metternich lub Szwarcenberg, nie żałowałby przynajmniéj inkaustu i papieru, żeby się ująć za poddanymi swoimi; hr. Beust, acz taki rycerz zawołany na papierze, i całe tomy listów dyplomatycznych pisze, i wojować lubi z Rzymem, bo Rzym miliona bagnetów nie ma na zawołanie, w obronie interesów poddanych swoich ani jednéj notki nie wysłał do Petersburga. Ale od czegóż nazwa liberalne ministeryum? Niech bierze, kto może. Trzeba iść za przykładem Rosyi — Katolicy proskrybowani są, nie żałować ich, odjąć im to troche strawnego, żeby snać nie rozmogli się zbytecznie. Pieniądze te na wznioślejsze cele obrócić można — dajcie je nam, wołają żydowskie gazety, my za to usilniéj popierać was będziemy i natarczywiéj zwalczać średniowieczne instytucye papismu. I stało się tak.

Co o tym jeszcze sądzić? *Czas* pisze:

„Fakt ten jest bolesnym z wielu bardzo względów. Pominięcie sądów, i wkraczanie administracyi w sferę sprawiedliwości, jest najsmutniejszą oznaką, bo osłabia uszanowanie dla władzy, nadwereża zaufanie w wymiar sprawiedliwości, i uwłacza wolności. Nietylko sama kara, ale jéj podstawa i forma wytłómaczyć się nie dadzą... Pozostaje tylko, i to najboleśniejsze w obecnym fakcie, uwzględnienie i wyzyskanie wiedeńskiego liberalizmu na korzyść rządu z ujmą rzeczywistych zasad rządowych: słuszności i wolności.“

Przecież choć jeden głos w gazeciarstwie polskiem się znalazł, co krok ten ministerstwa wiedeńskiego potępił. *Kraj* zaciera ręce, że we Wiedniu tak energicznie brać się umieją do rzeczy. W tem najzupełniéj zgadza się on z ministrem Giskrą, że klasztory prędzéj czy późniéj zniszczyć należy. *Gazeta narodowa* również wdzięczna za ten reskrypt ministeryalny, a i wasz *Dziennik*, głęboko przekonany, że klasztory kontemplacyjne, co najmniéj zbyteczne, jeśli nie wprost szkodliwe, bo w nich umysł się rozstraja a zmysły obudzają, niewąt-

pliwie przyklaśnie, choć w duchu, téj mądrości i sprawiedliwości zarazem liberalno-drapieżnego ministra.

O Polsko, dokądże cię zaprowadzą twoi pedagogowie?

Liberalne ministeryum wiedeńskie zajrzało i do kalendarza kościeluego. Świąt katolickich za wiele! Wyszedł w téj mierze okólnik ministeryalny. Znowu tylko sam *Czas* wystąpił ze słowami stanowczemi. Do czego ta Austrya zmierza? Czasu i ochoty i siły i wytrwałości zbyt wiele, aby nękać katolików, bogdajby tego wszystkiego użyli na obronę skołatanéj nawy! *Hannibal ante portas*, a ministrowie zużywają siły swe na gnębienie zakonnic, na prześladowanie biskupów, na zaglądanie do brewiarza, do zakrystyi, do seminaryów, do kościoła.

Ministeryum liberalne lituje się nad księżmi wskazanemi ob delicta na rekolekcye, płacze nad zakonnikami i zakonnicami, które zamknięte w celach niewygodnych i kratą od świata oddzielone, pędzą dni pełne smutku, zgryzoty i rozpaczy. Ministeryum liberalne nie może patrzeć bez bólu serdecznego na takie barbarzyństwa, i oto wydało rozporządzenie, że nikt a nikt z duchownych, żadna osoba zakonna „z jakiegokolwiek powodu byłaby przez swoich przełożonych trzymaną w zamknięciu, przeciw swéj woli, niemoże tamże nadal być zatrzymaną."

Rząd wzywa tu wyraźnie do oporu, bo tym, coby niechcieli słuchać władzy swojéj duchownéj, pomoc wszelaką przyrzeka. W końcu tego rozporządzenia czytamy te słowa: „Rozporządzenie to winno być udzielone każdemu nowo wstępującemu do zakonu, lub kongregacyi przed złożeniem przysięgi, i doniesienie o tem w każdym szczegółowym wypadku naczelnikowi kraju złożone."

Wspominam o tem zakończeniu z następnego powodu: W tych dniach w niektórych klasztorach naszych, jak u Dominikanek, Wizytek itd. odbyły się obłóczyny panienek, mających zamiar poświęcić się P. Bogu przez życie zakonne. Owóż nasz Zwierzchnik dyecezalny komisarzom swoim polecił, ażeby jak najściśléj trzymali się powyższego rozporządzenia ministeryalnego. Co więcéj, zwierzchnik nasz nie tylko najposłuszniejszym stał się wykonawcą woli liberalnego ministeryum, ale daléj jeszcze idzie, i zamiast *ubi lex odiosa, favores multiplicandi*, on przeciwnie działa nie na rzecz pokrzywdzonéj wolności, lecz na rzecz śmiesznego rozporządzenia panów Hasnera, Giskry i Herbsta.

Przy obłóczynach przysięgi się żadnéj nie składa, więc przy tym akcie nie ma potrzeby odczytywania ku wiadomości dekretów tyle ubliżających ile ścieśniających wolność pojedyńczych osób i kościoła samego. Ale to jest właśnie nieszczęściem, że niewielu takich jak Rudiger w Linzu, znaleść w Austryi biskupów. Dał on przykład godny zaiste naśladowania, jak stać nieustraszenie, po męzku, przy prawie kościelnem. Kościół, gdy siły brutalnéj przeciw niemu używają, gotów wszystko raczej cierpieć i ponosić, aniżeli zatwierdzać lub przystawać dobrowolnie na to, co jest jego istocie i jego praktyce przeciwnem.

Biskupa Rudigera pozwano przed sąd, oskarżono o zaburzanie publiczne, wydano wyrok — ale nie zdołano go ani ustraszyć ani złamać. Dziś cały świat katolicki winszuje wraz z Ojcem św. zacnemu dostojnikowi wytrwałości, odwagi i męztwa w obronie spraw kościoła, a nawet sami przeciwnicy muszą uchylić czoła i powiedzieć: Oto prawdziwie wielki i godny Biskup katolicki! Lecz nigdzie pono w świecie nie ma takiéj skwapliwości jak tutaj, aby nie tylko wypełniać rozkazy i wskazówki z Chaopolis, ale niejako wyprzedzać jeszcze i gorliwiéj, skrupulatniéj działać, niż jest zamiarem i wolą osób rządzących.

W jak przykrym położeniu znajduje się taki kapłan, który ma w myśl nie dekretu ministeryalnego, lecz w myśl dekretu duchownego, odczytywać n. p. panience przed obłóczynami powyższe rozporządzenie, i żądać poświadczenia piśmiennego od niéj, iż jéj to rozporządzenie zostało przedłożone! A przecież w rozporządzeniu nie ma o tem wszystkiem wzmianki!

Patrzcie, jak długo krwawią się rany, które Józefinizm zadał Kościołowi! *Sana nos Domine!*

W tak zwanych *notificationes* naszego konsystorza, znajdują się — w polskim języku — doniesienia o karach, jakie i za co wymierzono na występnych kapłanów, których nazwiska i urzędy również bywają podawane. Nie widzimy ani potrzeby, ani celu téj publikacyi, a do tego jeszcze w polskim języku. Nie należy się występować publicznie z własną sromotą. Rzeczy takie nie budują publiczności, do któréj rąk niewątpliwie dochodzą, lecz ją gorszą, i do najróżnorodniejszych uwag i sądów pobudzają.

Z polecenia wyższego, kilku lékarzy tutejszych jak np. Blumenstock, robiło badania lekarskie na B. Ubryk. Wiem z dobrego źródła, że nie odkryto tego, czego się spodziewano i co sobie życzono, więc i ta inkwizycya wykazuje całą nicość wszystkich onych niegodziwych przypuszczeń i twierdzeń, jakie robiono po gazetach (*Kraj!*) co do przyczyny obłąkania.

Volksfreund i inne pisma katolickie wypadek w Düsseldorfie przedstawiają w innem, całkiem odmiennem świetle, niż z początku myślano. Złość pewnéj kobiety protestantki narobiła całego hałasu. Chciała ona się zemścić na jednym zakonniku i rzuciła nań szkaradną potwarz. Daj Boże, żeby i tutaj niegodziwość ludzka zawstydzoną została.

U Wizytek nie było już komisyi w sprawie żydoweczki Perlberg. Dodaję, że p. sędzia okazywał się zawsze nader uprzejmym.

(μ) **Z Galicyi.**

Niewiem doprawdy, czcigodny Redaktorze, jak się mam wziąść do rzeczy, abym przez *Tygodnik* Twój dostał się do uszu czytelników *Gazety Narodowéj*, jakich i między księżą bracią znajdziesz. Mniemam albowiem, że rzadko który czytelnik *Tygodnika* trzyma *Narodową* (czy tylko słusznie przywłaszcza sobie to imię?) i odwrotnie, rzadki czytelnik *Narodowéj*, aby czytał oraz i *Tygodnik*. Ale łaska Boska sprawić może wiele, i jak zanosi ziarno nasienne na najodleglejsze wyspy, tak téż i przestrogę skierować do serc, które chce nawiedzić. Zaczem wypada mi najpierw powiedzieć w ogólności o dziennikach, że są toż samo w dziedzinie umysłowéj, co w materyalnéj kawa, herbata, opium, tytoń itp. Choć można się do nich przyzwyczaić tak dalece, iż staną się niemal potrzebą, lepiéj jednakże nie znać ich wcale. I bez dzienników obejść się

nie możem, a jednakże — tak długo obywano się bez nich! Powodują lenistwo i płytkość w myśleniu, jednostronność, zaczém i stronniczość w sądzeniu, niedostatek wybitnych charakterów, marnotrawstwo czasu i grosza itd. Dopieroż przewrotne dzienniki! Niema dziś większego jadu nad nie, zwłaszcza, że dorwał się ich przemysł a przemysł głównie żydowski. Anglicy luboć chrześcianie, wyrabiają bałwany dla pogań indyjskich; tu coś podobnego, lecz odwrotnie żydzi fabrykują czasopisma dla chrześcian, a luboć wszystko ośliniają śliną swoją, chrześcianie przecież chciwie tę strawę połykają i w ten sposób pomału żydzieją. Niepodejrzane, bo protestanckie źródło mówi: In gewissen gegen Religion und Staat gerichteten Strebungen, besonders in manchen Aeusserungen der Presse sei der zersetzende, scharfe, dialektische, zugleich schlangenglatte und freche, und die Ehrfurcht vor dem, was uns heilig ist, nicht kennende Geist der Juden zu spüren. Mianowicie zaś Lwowskie dziennikarstwo odznacza się duchem bardzo nieprzychylnym staréj podwalinie narodu, Kościołowi. Dość nam przytoczyć okólnik ordynariatu Przemyślskiego z roku 1863 Nr. V. Już od niejakiegoś czasu dążność czasowych pism Lwowskich przejmuje trwogą i boleścią każdego katolika serce. Pod hasłem albowiem nauki, oświaty, postępu i badań historycznych jad bezbożności, fałsz i przekręcenie historyi rozszerzać uzuchwalają się, a nawet wojnę saméj wierze świętéj wypowiedzieć usiłują. Lecz pominąwszy stronę katolicką, aby poznać, ile dzienniki tamtejsze wartują, dosyć jest czas niejaki czytać kilka społem; dopieroż spostrzeżem, że ci mistrze, na których słowa nawykliśmy przysięgać, nic więcéj nie są, tylko kilka przekupek obyczajem przekupek towar swój lichy zachwalających, toż obyczajem przekupek wiecznie z sobą się spierających. Obrzydliwość zdejmie cię czytelniku i wstyd, żeś może czas niejaki dał się im wodzić. Lecz aby przyjść do rzeczy, podajem ci sąd o *Narodowéj*, która w ręku całéj średniéj inteligencyi (za co się rada mieć), sąd jak mniemam, niepodejrzany. Wydał go dzisiejszy rezydent Drezdeński, znany z płodności pióra pisarz, który między ultramontany niechce być zaliczonym, zaczem na jego zdaniu nawet ci polegać mogą, którzyby z imienia tylko byli katolikami. W *Rachunkach* swoich na rok 1868 pisze:

„Wolelibyśmy nie dotykać wcale téj straszliwéj potęgi, która się dziennikarstwem zowie . . . wolelibyśmy jak Cerbera miodowym plackiem ją przekupić. aby na niessczęśliwe Rachunki nie szczekała; ale ta potęga, która wcale potężną u nas nie jest — z całą słabizną swoją nadto wielkie ma znaczenie, aby ją milczeniem pozbyć się godziło. Słabizna ta mówi wiele, jest jak inne, a może przed innemi fenomenami niezmiernie znaczącą, maluje brak charakterów, sumień, ludzi, ofiary, pieniędzy, talentów, przekonań, nauki, ochoty do pracy i miłości kraju, odbija w sobie wszystkie kalectwa nasze.“

„Smutny jest zaprawdę stan dziennikarstwa naszego; ale słusznie bardzo powiedziano, że każdy naród ma rząd, na jaki zasłużył, i rzec by też można, iż naród ma takie dziennikarstwo, jakiego wart.“

„Każdy z tych niedobrych dzienników jest doskonałym wizerunkiem téj części kraju i społeczności, którą przedstawia. Dzienniki są wielce z tego względu nauczające, malują się w nich ludzie, epoka, stronnictwa, a nawet ich siły umysłowe, ofiarne, materyalne. *Gazeta Narodowa, Czas, Dziennik Lwowski, Dziennik Poznański, Gazeta Toruńska* są zwierciadłane odbicia prowincyi, w których wychodzą, i ludzi, co niemi kierują i co je czytają.“

A teraz następuje, na co chcemy zwrócić uwagę:

„Nie może Galicya mieć wymowniejszego świadectwa *paupertatis* nad *Gazetę Narodową*, redagowaną przez ludzi, którym język, styl, sztuka pisania, a często logicznego myślenia jest obcą. Posługiwanie się szkandalem, rachuba na słabości ludzkie, wyzyskiwanie patryotyzmu dla kieszeni i ambicyi... zręczne schlebianie chorobom i wadom... są narzędziami gazety i podstawami jéj bytu... Ktokolwiek czytał uważnie *Narodówkę* czas dłuższy, ten zna Galicyę, która nią żyje...“

„Historya tego dziennika będzie kiedyś niemal historyą skandaliczną prowincyi.“

„Redakcya z kolei rewolucyjna, krańcowa, demokratyczna, czerwona, lojalna, namiestnicza, opozycyjna i rządowa; jak pewni ludzie umiała brać cylinder i rogatywkę wedle potrzeby chwili, mieniać zasady i zwijać przekonań chorągiewki, ale czego nigdy pono odmienić nie potrafi, to niedołęztwa i nieudolności. Posłuszna przekonaniom chwilowym większości (dla samego abonamentu) nigdy prowadzić kraju nie mogła, bo szła za jego błędami...“

„Zarzucano nam symptomatyczną niechęć przeciwko *Narodówce* i jéj Redaktorowi; nie jest ona czém innem, tylko wstrętem i obrzydzeniem fałszu, a frymarki uczuciami narodowemi... Boli nas widząc, że część kraju znaczna obchodzi się taką strawą — straciła smak i poczucie do tego stopnia, iż ją może mieć za zdrową i posilną. Nie mamy szacunku dla dziennika, nie możemy się pogodzić z sieczką i otrębami redakcyi — ani przyznać dobrem, co liche. W całéj Polsce nie ma i nie było gorszéj gazety a cyniczniéj zarozumiałéj.“

„Mniéj tu nawet może winien Redaktor, który się ma za wielkiego człowieka i reprezentanta idei jakiejś — bo każdy jest skłonnym do bałamucenia się w ocenieniu samego siebie (zwłaszcza, gdy aplauzy odbiera), ale głównym winowajcą Kraj, karmiony tą sieczką i otrębami, który w nich smakuje i lepszego nie pożąda nic, na nic innego się zebrać nie może.“

„Czy może być strasznieszy dowód upadku, wycieńczenia, umysłowéj aberracyi? Patrzcie ową *Narodówkę*, oceńcie jéj artykuły i uderzywszy się w piersi powiedzcie, czy co nędzniejszego istniało kiedy na świecie.“

„Będziemy powtarzali nasze: *delenda Carthago*, dopóki dziennik tak upokarzająco lichym pozostanie.“

„Kiedy niekiedy artykuł nadesłany, udzielony przez którego z posłów, płynący z kancelaryi namiestnika rodaka... zabłysnął wśród tych szpalt szarych...

trafiło się coś lepiéj pomyślanego i napisanego po ludzku — ale znać było zaraz, że to nie domorosły produkt... tylko towar zagraniczny."

„Zresztą jest to biedota, o któréjby nawet i dwóch słów wspomnieć nie warto... ale, niestety!! grzech to i plama kraju... nie godzi się opuścić bez wzmianki."

Tak Bolesławita o *Narodowéj*. Sądzimy, iż będzie sapientibus sat.

Z dekanatu ołobockiego.

Dnia 15 sierpnia w uroczystość Wniebowzięcia N. Maryi Panny, odbyła się w Kucharkach uroczystość introdukcyjna JKs. Morkowskiego na proboszcza tamtejszego.

Z powodu wspomnianéj uroczystości, jako téż odpustu w dzień ten przypadającego, zebrała się tak wielka ciżba pobożnych z sąsiednich parafii, że kościołek drewniany, okazał się za szczupłym, aby pomieścił tłumy wiernego ludu.

Piękne girlandy z liści dębowych, wieńczące wnętrze kościoła starannie w czystości zachowywanego, oleandry obsypane kwiciem, ustawione rzędem około wielkiego ołtarza, podnosząc uroczystość świadczyły wymownie o sercach parafian przepełnionych miłością ku swemu pasterzowi. O 11 godzinie przed południem, pod przewodnictwem Ks. dziekana Michalaka, zebrani na uroczystość Konfratres i lud ze świecami wyprowadzili solenizanta z probostwa do głównych drzwi kościoła. W progu drzwi Ks. dziekan wręczywszy klucze świątyni miejscowemu pasterzowi, poprowadził duchowieństwo z solenizantem przed stopnie wielkiego ołtarza, gdzie oddawszy pokłon Utajonemu, przemówił słowami pełnemi namaszczenia do miejscowego proboszcza, wykazując mu wielkość i świętość powołania dusz pasterza, poczém gorąco zachęcił owieczki do statecznego okazywania miłości i posłuszeństwa duchownemu przełożonemu. Wymowne słowa Ks. dziekana, trafiły do serca bo tak solenizant jak i lud wierny, łzami objawili święte postanowienia, które kryły ich dusze.

Po przemowie Ks. dziekana, solenizant podziękowawszy Najwyższemu za tę wielką łaskę, iż mu w téj parafii nad zbawieniem dusz pracować łaskawie dozwolił, wynurzył jak najszczerszą chęć karczowania w winnicy swéj chwastu grzechowego, dodając, że Najwyższy, największemby go szczęściem obdarzył, gdyby mu na sądzie Bożym z owczarenką swoją po prawicy stanąć dozwolił.

Po „Te Deum," które solenizant na podziękowanie P. Boga zaintonował, rozpoczęła się wielka msza z processyą. Po Ewangelii wstąpił na kazalnicę JKs. Bujna proboszcz z Sobótki, z obecnych na uroczystości najstarszy wiekiem kapłan, sąsiad i przyjaciel solenizanta od młodych lat, i z textu „Jam jest dobry pasterz", treściwie rozprowadził obowiązki kapłana parafialnego, jako i powinności owieczek, których dopełniać winni względem swego pasterza. Śpiew na cztery głosy, których pp. nauczyciele z dobrańszą młodzieżą podczas mszy św. wykonali, podniósł nie mało uroczystość. Po odprawionéj sumie, duchowieństwo i przyjaciele świeccy solenizanta udali się na probostwo, aby wynurzyć szczere życzenie miejscowemu pasterzowi, i zachęcić go do wytrwałéj a sumiennéj pracy nad dobrem dusz, pieczy jego powierzonych. Zasługuje na wzmiankę, że wśród czytania akt kościelnych, inwentarzy, itp, obecny temu kolator, protestant, niechciał podpisać protokułu opiewającego, iż dwie trzecie ciężarów budowlowych ponosić jest obowiązany. Mimo że obowiązek ten ciąży na nim z prawa, jak się z wyroków sądowych okazało, po wielu dopiero upominaniach, podpisał protokół z zastrzeżeniem co do ponoszenia ciężarów budowlowych. (Mit Ausschluss der Bau-Geschichten)

W naszym dekanacie niemałą staranność rozwijają kapłani około restauracyi świątyń pańskich. I tak w Sobótce za staraniem JKs. Bujny, stanął wielki ołtarz murowany, bardzo pięknie wykonany przez p. Marcinkowskiego, sztukatyera z Poznania. Sztukmistrz (katolik i Polak) wywiązał się zdaniem powszechném chlubnie z swego zadania, bo za tanie pieniądze uczynił zadosyć wymaganiom sztuki. Obecnie ten sam sztukatyer pracuje w Kościele lewkowskim, nad wykończeniem wielkiego ołtarza, do którego p. Lipoli sprowadził z Krakowa przepyszny obraz pędzla naszego artysty.

W Droszewie miejscowy Ks. dziekan, zastawszy kościół drewniany w nędznym bardzo stanie, wewnątrz wyrestaurował, a zewnątrz kazał go pomalować olejną farbą. W Skalmierzycach wedle doniesienia naczelnego prezesa p. hr. Koenigsmarka, z wiosną przyszłą znacznie powiększonym zostanie kościół i wybudowana wspaniała gotycka wieża. W Śliwnikach zamierza p. Niemojewski wystawić Siostrom Miłosierdzia ochronę dla kalek i dzieci ubogich swojéj czeladzi.

W sprawie Barbary Ubryk.

— Odbieramy z Krakowa list następujący:

Szanowny Redaktorze!

„Wielka to mądrość, nie być porywczym w działaniu, nie wierzyć słowom każdego, a rzeczy słyszanych nie roznosić skwapliwie po świecie."
Tom. z K.

Gdym powrócił z zagranicy do kraju, do Krakowa, w którym mieszkam, gdym sobie przywołał na pamięć, o ile można było, przeszłość ubiegłych lat kilku klasztoru Karmelitanek bosych, gdym się na koniec rozpatrzył w historyi odnoszącéj się do obłąkanéj Barbary Ubryk, Karmelitanki, zapłakałem z boleści nad wypadkami, jakie miały miejsce w nocy z dnia 23 i 24 lipca b. r. w Krakowie.

Westchnąwszy, pomyślałem sobie: biedny grodzie Piastów i Jagiellonów, ty, którego nazywano niegdyś małym Rzymem „parva Roma", Polski, do jakiegoż za dni naszych przyszedłeś poniżenia, skoro z ciebie tak okropnie naigrawa się świat nowożytny, skoro kamienujesz własne kapłany.

Mniemano bowiem powszechnie, że Barbara Ubryk jest ofiarą jakiegoś slepego fanatyzmu religijnego, więziona za jakieś grzechy, z rozkazu lekarskiego w celi zakonnéj zamurowana, przez lat 21, jak się

niefortunnie przedewszystkiém domyślał pewien dziennik krakowski. (*Czas.*)

Właściwa medycyna nie zna takich lekarstw, a lekarze, przyjaciele ludzkości, kapłani Hygei, doradzać ich także nie mogli. Środki takie zna tylko medycyna polityczna.

Pod takiém usposobieniem dzienniki krakowskie a za nimi tuż zagraniczne różnie komentując ten fakt o Barbarze Ubryk, popuściły cugle swojéj fantazyi i osądziły go już doraźnie, z góry. Tém przesądzeniem wielce ubliżyły Kościołowi katolickiemu, stolicy Jagiellońskiéj i całemu narodowi polskiemu, na większe nasze w obec nieprzyjaciół poniżenie, potępienie i wyszydzenie, w Krakowie zaś przyczyniły się wiele do nocnych zaburzeń ulicznych ze swojemi następstwami.

Cóż na to uczyniły władze miasta? Oto porwane prądem ogólnym, a w części i własném usposobieniem, wydały dwie odezwy! — Jedna Delegata namiestniczego, druga Burmistrza Krakowa.

Takiemi odezwami nie uspokaja się bynajmniéj rozruchów ulicznych, jak skoro patrzymy na powody tych smutnych zamieszek jednostronnie, przez okulary. (*Czas* z dnia 27go lipca Nr. 168.) I dopiero wdanie się władz wojskowych przy pomocy wojska zdołało tym szalonym zapędom położyć tamę. O jakaż dla nas sromota, nauka!

Gdyby się byli wszyscy zimniéj i roztropniéj nad tym wypadkiem zastanowili, a nie tak gorąco i nierozważnie brali rzeczy, byliby przyszli z czasem do przekonania, że Barbara Ubryk nie jest żadną ofiarą prześladowania klasztornego, nie będąc wcale ani ukrytą przed światem, ani zamurowaną, bo o niéj wiedzieli wszyscy, którzy wiedzieć chcieli, domownicy, duchowni, inne klasztory, ludzie świeccy i t. d., ale, że jest rzeczywiście obłąkaną, cierpiącą na chorobę zwaną Obłąkanie miłosne „Erotomania sive Mania erotica“, które niekiedy przechodzi w szaleństwo płciowe „Nymphomania sive furor uterinus, eroticus.“ Kraków zaś tym sposobem nie byłby widowiskiem tych wszelkich zajść nieszczęśliwych, które na niego jak piorun spadły, nie stałby się był źródłem tylu fałszów i bajek starannie „zur Krakauer Geschichte“ przez złych i głupich rozsiewanych, a bezustannie przez najobojętniejszych po całym szerokim świecie powtarzanych.

Każda taka chora mysi być zamknięta, odosobniona, pilnie strzeżona, czyby ona była umieszczona w szpitalu obłąkanych, czy u siebie w domu, gdyż obłąkani tego rodzaju skłonni są do samobójstwa („suicidium, autochiria“).

Nad środkami, jakie przywołano na pomoc, orzeka tylko sama potrzeba. Władza duchowna wykazała tu także brak świ:tła świata, brak soli mądrości (*Czas* Nr. 166. *Kraj* Nr. 118), a prawo świeckie powiada: „Neminem captivabimus nisi jure victum.“

Tém nieoględném postępowaniem rozniecono ogień na całéj przestrzeni świata przeciwko duchowieństwu zakonnemu katolickiemu, i wprowadzono w błąd niejednego, a nawet Ministerstwo Państwa. Skutki takiego błędu już kiełkują (*Czas* Nr. 183 dn. 13 sierpnia kor. Pozn. *Kraj* Nr. 139 dn. 18 sierpnia kor. Warszawską.)

Miejscowi i zagranica wydawały już okrzyki na cześć swojéj polityki, aby pozamykać klasztory, rozpędzić ich mieszkańców na wszystkie cztéry strony świata.

My to sami nierozważni puszczamy zawsze wodę na młyn naszych wrogów nieubłaganych, w którym nas mielą dobrze na wszystkie strony, my to sami pracujemy dla nich „Sic vos, non vobis“ nic wiedząc i nie przewidując zapewne, że sprowadzamy burze na Kościół, kraj, mające swój początek w samém piekle.

Mam wszelką nadzieję w sprawiedliwości Bożéj, nie uprzedzam także wyroku sprawiedliwości ziemskiéj, ale mniemam, że mimo nieudolności i niedoskonałości ludzkiéj wypłynie z postępowania sądowego w téj sprawie na wierzch prawda, bo chwilowo tylko zapanowała jakaś kołowacizna nad starym Krakowem, a zakonnice wtrącone do więzienia, wyjdą z niego niepokalane.

Jeżeliby podobało się komu uczynić Im jakiś zarzut, to chyba tylko dałoby się może coś powiedzieć pod względem ich nieporadności lub jakiegoś przemijającego zaniedbania czystości około obłąkanéj, czego nie zawsze uniknąć można.

A ileż to ludzi umiera zaniedbanych i zapomnianych od świata, przez rodziny i t. d. z głodu, niedostatku, chorób, a tego nikt nie dochodzi, o to się nikt wcale nie troszczy; w szpitalu nawet, jeżeli chory w przeciągu trzech miesięcy nie wyzdrowieje, wydalonym bywa z niego bez względu na to, czy on ma gdzie głowę swoją położyć lub czém się pożywić. Iluż to znowu obłąkanych, jak znany Walczak, niegdyś uczeń Uniwersytetu Jagiellońskiego, jak Pawełek, jak starozakonny na w pół nagi, jak kobieta wiekowa, zaledwie szczątkami odzieży część ciała okrywająca, tułają się po Krakowie nie mając z czego żyć, a za posłanie służy im goła ziemia, a za poduszkę pod głowę kamień, a nikt się nad nimi nie zlituje i nie da im pomocy! Zkądże więc taka gorąca opieka władz nad Barbarą Ubryk, która przecież nie mogła być opuszczoną, źle żywioną, pozbawioną światła przez swoje siostry, jak głoszono, skoro przez lat 21 nie utraciła ani słuchu, ani wzroku, nie uległa ani owrzodzeniom, ani ranom ciała, ani gangrenie, bo to są zwykłe symptomata, które pojawiają się i następują z zaniedbania i nieporządku około chorego.

Sam Dr. Dietl, Burmistrz Krakowa, powiedział, że ją oglądał; że jéj ciało znalazł zupełnie czyste, nie bardzo wychudłe, że musiała być dostatecznie posilana, dodając, że „Ubryk musiała być piękną.“

Cały ten skandal, który okrył nasz Kościół, kraj, niejednę rodzinę żałobą, tak niezgrabnie naciągnięty, nastrojony, jest tendencyjnym, a wszyscy, którzy w nim udział brali, okryją się wobec całego świata śmiesznością, bo zrobili wielkie fiasko. „Parturiunt montes: nascetur ridiculus mus.“

Uważałem za rzecz słuszną i sprawiedliwą przesłać do *Tygodnika* Twojego niniejszą korespondencyą, z prośbą o umieszczenie takowéj w całości w łamach

tegóż pisma. Opowiedziałem w niéj historyę o Barbarze Ubryk, niedawno jeszcze wielki rozgłos mającą po świecie, dostarczającą wiadomości jakby z rogu Pandory, dziś już schodzącą do małych rozmiarów, do zera, tak jak przystoi na uczciwego człowieka i sumiennego Polaka, tak jak wiedziałem i patrzałem niegdyś na to mojemi własnemi oczami.

Czas wiedzący, jak zwykle, wszystko, co się dzieje w Chinach, Japonii, a nie wiedzący co się dzieje w Krakowie, bębni już do odwrotu (*Czas* Nr. 188). Chciałem nareszcie wyprowadzić z błędu obałamuconych, w jaki ich wprowadziły Dzienniki krakowskie, które z powodu tego „Dziwadła" narobiły tyle hałasu i krzyku w kraju i zagranicą.

Kraków, dnia 3go września 1869.

Dr. *Wróblewski.*

List Ojca św. do ks. Alex. Jełowickiego w Paryżu

Ojciec św. przesłał Przełożonemu Misyi polskiéj w Paryżu ks. Alex. Jełowickiemu prześliczny list pełen znaczenia, dziękując mu za życzenia i dary złożone przez Polaków na Emigracyi w dniu jubileuszu kapłaństwa jego. Oto tekst i tłomaczenie pisma Ojca św.

Dilecto Filio
ALEXANDRO JEŁOWICKI
e Congregacione Resurrectionis.
PIUS P. P. IX.

Dilecte Fili, Salutem et Apostolicam Benedictionem. Quam jucunda Nobis essent testimonia amoris et observantiae Polonorum Lutetiae commorantium, iis significavimus, qui praeterito mense Aprili ineunte calicem ab illis oblatum Nobis exhibuerunt. Verum cum id munus multo pretiosius fuerit ab exilii conditione in qua ipsi versantur, et proditi devotionis sensus erga Nos et hanc Petri Cathedram peculiari nobilitate exornarentur a constantia, qua ipsi et eorum gens aerumnas omnes et vexationes jamdiu perferunt; facere non possumus, quin litteris etiam pergratum iis testemur animum, eosque adhortemur, ut ope caelesti confisi, confortentur, et sustineant Dominum. Qui enim afflictorum non despicit gemitum, si nunc eos probat et igne examinat sicut examinatur argentum; firma tandem fide, immota patientia, jugique prece propitiatius, educet eos in refrigerium. Nos certe optatam hanc tranquillitatem votis omnibus una cum ipsis maturare nitimur; et interim superni favoris auspicem et paternae Nostrae benevolentiae gratique animi pignus Apostolicam Benedictionem tibi et iis omnibus peramanter impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die 11 Augusti 1869. Pontificatus Nostri Anno XXIV.

PIUS P. P. IX,

Ukochanemu Synowi
ALEXANDROWI JEŁOWICKIEMU
Przełożonemu Missyi Polskiéj w Paryżu.
PIUS P. P. IX.

Ukochany Synu, Pozdrowienie i Apostolskie Błogosławieństwo. Jak przyjemne nam były dowody czci i miłości od Polaków w Paryżu zamieszkałych, to już tym osobom oświadczyliśmy które nam kielich złocisty przez nich ofiarowany na początku przeszłego Kwietnia złożyły. Gdy atoli ten dar cenniejszym się staje przez wzgląd na stan wygnania w jakim się oni znajdują, i gdy uczucia przez nich wyrażone przywiązania do Nas i do téj Stolicy Piotrowéj szczególniejszéj szlachetności nabierają przez wzgląd na wytrwałość z jaką i oni i naród ich klęski wszystkie i udręczenia oddawna znoszą, wstrzymać się nie możemy, abyśmy i listownie nie mieli im oświadczyć Naszéj wdzięczności; zarazem też do tego ich pobudzamy, aby w pomoc niebieską ufając, pokrzepili się i wyczekiwali Pana. On bowiem, który pognębionych nie gardzi jękiem, jeżli dziś ich doświadcza i ogniem przeczyszcza, jako się przeczyszcza srebro, przebłagany na końcu mocną wiarą, niewzruszoną cierpliwością, i ustawiczną modlitwą, wyprowadzi ich na ochłodę. My zaiste razem z nimi wszystkie nasze życzenia ku temu wytężamy, ażeby im to ukojenie przyspieszyć; a tymczasem górnéj łaski wróżbę i ojcowskiéj Naszéj przychylności i wdzięczności zadatek, Błogosławieństwo Apostolskie tobie i im wszystkim najmiłośniéj udzielamy.

Dan w Rzymie u Ś. Piotra, dnia 11 Sierpnia 1869 Roku, Papiestwa Naszego Roku XXIV.

PIUS P. P. IX.

Korespondencya z *Paryża* do *Czasu* list powyższy poprzedza kilku poważnemi słowy, z których przytaczamy co następuje:

Stanowisko nasze polskie, jest stanowisko katolickie, My tego stanowiska poświęcać nie powinniśmy, nie możemy. Nie powinniśmy, bo ono jedynie przzwdziwe; nie możemy, bo ono nasze. Szalony, ktoby w Polsce chciał się wyrzec stanowiska katolickiego.

Ż tego wypływa, że nasze stosunki, pierwsze, główne, naczelne, kierunek dające, są stosunki z Rzymem. Szalony również, ktoby chciał u nas zerwać z Rzymem stosunki.

Rewolucya europejska, albo raczej światowa, już oddawna w społeczeństwo swego rodzaju, w potęgę osobną także zawiązana, chce nas wszelkiemi siłami do tego przyprowadzić.

Biedna Polska! upadła jako mocarstwo; teraz się siłą przeciwne potęgi, aby upadła jako potęga.

A co najsmutniejsza: że jak do pierwszego upadku przyczynili się jej właśni synowie, tak i do drugiego wielu ich w nieszczęsném zaślepieniu rękę pilnie przykłada. Do tych ostatnich trzeba koniecznie policzyć tych, co sobie za zadanie wzięli rozsiewać fałszywe wiadomości o uważaniu, usposobieniu i postępowaniu Rzymu względem Polski.

Dziwne to niepoznanie i naszego prawdziwego stanowiska i naszych najważniejszych stosunków. Czynią tacy wszyscy wbrew coś przeciwnego temu, coby czynić powinni. W naszym bowiem przypadku sam zmysł publiczny i samo uczucie narodowe co innego nam czynić każą, a nawet wtedyby czynić kazały, gdyby rzeczywiście, w niepodobném przypuszczeniu, tak było, jak oni fałszywie dziś twierdzą.

Śmiemy to głośno powiedzieć: Wtedy nawet, gdyby co niepodobna, w jakiej chwili nieporozumienia, Rzym był dla nas nieprzychylny, wtedy nawet trzebaby przynajmniej milczeć o tém! Byłby to dla nas cios najboleśniejszy, ale zarazem i najstraszniejszy, prawdziwa klęska. Dla tego to on niepodobny. Ale dla tego też, gdyby się zdarzył, potrzebaby milczeć o nim, choćby przez wzgląd na nieszczęście narodowe. Cóż dopiero powiedzieć, kiedy rzeczy takie, dziś więcej niż kiedy niepodobne, sami Polacy zmyślają?

Wizyty pasterskie.

I.

Najprzewielebniejszy Arcypasterz wyjechał z Poznania dnia 6 b. m. na nową, piątą z kolei podróż wizytacyjną. I tą razą towarzyszą mu księża Koźmian i Maryański.

Do wizyt pasterskich już się zaczynają wezwyczajać i księża i wierni. Zrazu obudzały one wielkie oczekiwanie i niepoślednią ciekawość, teraz wchodzą w koléj powszednich kościelnych uroczystości. Lud zbiera się licznie, rad jest przybycia swego Arcypasterza, garnie się do kościoła i do Sakramentów, ale już u niego spokojna serdeczność nad ciekawością przemaga.

Owoce tych powtarzających się wizyt są oczywiście wielkie. Ważniejsze bowiem jest zawsze ugruntowanie rzeczy, niż jéj rozpoczęcie.

Arcypasterz opuściwszy Poznań o 8éj z rana, przybył wcześnie do Kórnika, gdzie go czekały przeprzężne konie p. Grudzińskiego z Drzązgowa.

Na granicy parafii Zaniemyślskiéj spotkał kilka jezdnych, którzy na powitanie jego wyruszyli. W mieście Zaniemyślu były wzniesione łuki z zieloności i przystrojono niektóre domy.

Przed kościołem stanął Arcypasterz o 11éj. Czekały go tam panienki w bieli, a ksiądz dziekan Rybicki, ks. wikaryusz Reizner i ks. Sajdak, proboszcz z Mądrego, u wrót kościoła przyjęli

Wszystko poszło zwykłym trybem. Egzamin trzech szkółek skończył się około 1éj przemową Arcypasterza i rozdaniem katechizmów.

Ks. Sajdak pozostał przez oba dni.

Po obiedzie pani hrabina Skórzewska, patronka kościoła, i pan hr. Potulicki złożyli uszanowanie Arcypasterzowi.

Było bierzmowanie i wybierzmowanych zostało osób 115.

Przyjeżdżał tego dnia do Arcypasterza O. Jackowski ze Śremu.

We wtorek na mszy swojéj rozdawał Arcypasterz Komunią św. wielu osobom.

Obejrzenie kościoła i zakrystyi nastąpiło w południe. Kościół od ostatniéj wizyty wybielono i dano sufit łamiący się trzy razy wzdłuż nawy, zaczém naśladujący zagięcie się dachu. Sufit ten świeżo wypokostowany pięknie wygląda.

Po południu wybierzmowanych zostało osób 77.

Nad wieczorem odwiedził Arcypasterz hrabinę Skórzewską w Małych Jeziorach.

Czas był łagodny cały dzień, i jezioro z wyspą ślicznie się przedstawiało.

Dnia 8go w święto N. Panny kościół się wcześnie ludem napełnił. W czasie mszy swojéj Arcypasterz posłał pax pani hrabinie Skórzewskiéj. Rozdawał potém Komunię.

Po mszy bractwa ze światłem, księża, panienki i lud mnogi odprowadzili processyonalnie Arcypasterza na probostwo.

Opuścił Arcypasterz Zaniemyśl około trzy kwadrance na 10tą i do Środy jechał końmi pani Skórzewskiéj. W Środzie przed miastem był przeprząg i zebrało się tam dużo ludu. Arcypasterz rozmawiał z dziatkami i rozdał im obrazki. Jechał daléj końmi pani Wolańskiéj z Barda.

We Wrześni stanął o pół do pierwszéj. Ulice były pełne ludu. Przy kościele czekali księża z baldakimem. Byli tam ksiądz Krępeć z Marzenina i ks. Żołądkiewicz z Czerniejewa i wikaryusz miejscowy ks. Woda. Czekały bractwa ze światłem i chorągwiami.

We wrotach kościoła ks. dziekan Śmiełowski przyjął dostojnego wizytatora przemową, w któréj wspomniał o dobrych skutkach pierwszéj wizytacyi, zaręczył za skutek wrażenia, jakie wywarła, lud ożywił się w pobożności, zarazem wskazał na obfite owoce missyi tylko co we Wrześni z wielkiem powodzeniem odbytéj. Z chóru śpiewano *Ecce Sacerdos* Kiełczewskiego, to samo co w Kcyni. Kościół niebawem do zbytku się napełnił. Egzamin czterech klas miejskich i trzech szkółek wiejskich trwał półtory godziny. Dzieci bardzo dobrze odpowiadały, to też je Arcypasterz pochwalił w przemowie jaką miał do nich i obficie im katechizmy rozdzielił.

Było już pół do czwartéj kiedy Arcypasterz udał się na probostwo.

Po obiedzie na bierzmowanie kościół napełnił się znowu. Wybierzmowanych zostało 212 osób.

Jedna pani z dalekich stron kraju była obecna na wszystkich uroczystościach kościelnych.

Pani hrabina Ponińska wizytowała Arcypasterza i ku wieczorowi Arcypasterz jéj wizytę oddał.

Wieczór złożyli uszanowanie nauczyciele i usłyszeli słowa pochwały i zachęty; zaczém dał Arcypasterz każdemu z nich nowe katechizmy dyecezalne i nową historyą świętą.

We czwartek 9go przy mszy Arcypasterskiéj assystowali klerycy Ludwiczak i Rost.

Obejrzenie kościoła i zakrystyi nastąpiło po południu i wtedy Arcypasterz wybierzmował jeszcze 4 osoby.

Od przeszłéj wizyty ks. dziekan sprawił puszkę śrebrną, naczynia srebrne do olejów, dwa ornaty i dużo stół fioletowych do słuchania spowiedzi.

Cały dzień zgłaszali się ludzie z interesami. Po obiedzie przyjechał ks. prodziekan Kasprowicz, a pod wieczór burmistrz miasta z poczczeniem przybył.

W piątek rano 10go na mszy Arcypasterza śpiewały dzieci szkólne. I wczoraj i dziś rozdawał Arcypasterz Komunią św.

Po mszy na probostwo odprowadzili processyonalnie Arcypasterza pod baldakimem księża, dozór kościelny, dzieci szkólne i lud.

Arcypasterz przyjmował jeszcze dozór kościelny.

Wiadomości potoczne.

— *Dziennik poznański* podejmował w roku bieżącym wiele niefortunnych w rzeczach kościelnych sporów, mianowicie trzy obchodzące nas bliżéj: w sprawie negocyacyi ministra Wałujewa w Rzymie, w sprawie Ojców Zmartwychwstańców i w sprawie Karmelitanek krakowskich. Porażony na głowę za każdą nową próbą, nie umie cofnąć się z godnością i przyznać po prostu, że zbłądził, ale wykręca się, wybiegów używa i nadrabiając fantazyą, przybiera postawę jeśli nie zwycięzcy, to przynajmniéj niewiniątka. Darmo, nie ma dla ludzi uczciwych czy to chodzi o Kościół, czy o rzeczy osobiste, tylko jedna droga: kto fałsze rozpowszechnił, ten powinien jasno i stanowczo przyznać się do winy i odwołać. Wykręty mogą ujść w obec ludzi namiętnych podzielających uprzedzenia i niechęci *Dziennika,* w obec sumiennych chrześcian się nie ostoją. Jakie było świeże postępowanie *Dziennika* w kwestyi Karmelitanek? Drukował wszystko co się w pismach krakowskich przeciw Karmelitankom pojawiło, sam gwałtowne sądy ogłaszał, przyjmował artykuły wyzyskujące przeciw klasztorom w ogólności pojedyńczy, zgoła nierozjaśniony wówczas wypadek; nie dość na tém, żadnéj obrony nie dopuścił, odmówił gościnności relacyom spokojniejszym, a teraz, kiedy prawda wyszła lub wychodzi na wierzch, milczy milczeniem złego humoru. Ogłosił depeszę telegraficzną o wypuszczeniu zakonnic z więzienia kryminalnego i na tém koniec. Otóż nie, nie na tém koniec. Trzeba znać *Dziennik* i jego sposobiki; obecnie on w maluczkim nic prawie nie znaczącym artykuliku, rejteradę rozpoczyna. Z powodu inseratu o fotografiach Barbary Ubryk takie czytamy w *Dzienniku* objaśnienie:

„Jak widzimy z dzisiejszych ogłoszeń, zamieszczonych w dziale płatnych inseratów, wystawia jeden z tutejszych fotografów na sprzedaż „fotografie *Barbary Ubryk,*" w tym samym zapewne spekulacyjnym celu, w jakim p. Jagielski księgarz ogłosił broszurę o tejże samej zakonnicy. Nie mogąc się sprzeciwić ogłaszaniu tego rodzaju inseratów, gdyż jak poprzednio już na czele pisma naszego zawiadomiliśmy publiczność, dział płatnych inseratów o tyle tylko podlega naszéj kontroli, o ile takowe wykraczają przeciw prawu prasowemu lub obrażają jaką osobistość, mamy przecież sobie za obowiązek ostrzedz publiczność, że według zaręczenia krakowskiego Czasu z nieszczęśliwéj Barbary Ubryk żadna dotąd nie była zdjęta fotografia, a zatem i dzisiaj wystawione w Poznaniu na sprzedaż są prawdopodobnie tylko płodem spekulacyjnéj fantazyi.

Ogłosiwszy coś podobnego *Dziennik* wpadł pewnie w słodkie złudzenie, że już zadość uczynił wymaganiom sprawiedliwości, i jak mniemamy, rozpływa się w kontemplacyi wspaniałomyślności własnéj.

— *Dziennik* należy do téj szkoły liberalnéj *par excellence,* która upomina się o swobodę, ale nie rozumie swobody jeno dla siebie i dla swoich blizkich. Ci liberaliści powstają przeciw prawdzie dogmatycznéj: „za Kościołem nie ma zbawienia", prawdzie, któréj zresztą całkiem nie rozumieją, a sami praktykują zasadę wyłączności bezwzględnéj. Żeby się o tém przekonać dość się przypatrzyć temu, co się obecnie dzieje. *Gazeta toruńska* śmiała inaczéj od *Dziennika* myśleć i pisać, zaraz klątwy *Dziennika* i jego przyjaciół posypały się na nią. Biedną *Gazetę* chcą sterroryzować i zapewne sterroryzują, bo u nas ten co głośniéj krzyczy, ma zwykle za sobą wszystkich ruchliwych. *Czas* umieścił w ostatnich tygodniach kilka bardzo dowcipnych o praktykach *Dziennika* i o jego dyktatorskich zakazach korespondencyi. Trzeba widzieć jak w obec nich gniewa się *Dziennik,* jak wielkich wyrazów nadużywa. Kiedy się pan Kraszewski obelżywie o ultramontanach i konserwatystach w *Dzienniku* wyrażał, wszystko było w porządku, ale skoro ktoś przyzwoitym attyckim żartem smaga próżnostki zachciankowe *Dziennika,* to zuchwalstwo, jakiego przebaczyć nie można, to zamach na rzecz publiczną i na sumienie publiczne. *Dziennik* nigdy prawie nie dyskutuje tylko gromi i oburza się. Takie nerwowe usposobienie nie przystało pismu publicznemu. Pismo publiczne powinno cierpliwie zarzuty znosić i naprzeciw rozumowań, rozumowania a nie obelgi stawiać. Jedną rzecz musimy *Dziennikowi* pochwalić, zaczyna dawać wyjątki z artykułów swoich przeciwników. Dobry ten zwyczaj dawnośmy mu zalecali. Czasem przytoczenia przeciwny skutek od tego, jaki był zamierzony, sprawiają; cóż ztąd? Najlepsze rzeczy mają swoje niedogodności.

— Przewielebny ks. biskup Cybichowski zachorował. Zmęczył się pracą na missyi we Wrześni i potém się zaziębił. Z początku była wielka obawa, teraz obawa się zmniejszyła skoro się pokazało, że to róża, zawsze jednak choroba jest ciężka. W Panu Bogu nadzieja, że wróci do zdrowia czcigodnego tego i tak użytecznego kościelnego dostojnika.

— Czytamy w *Gazecie toruńskiéj:*

Pelplin, 9 września. Telegrafem odebraliście już smutną wiadomość o niespodzianym zajściu z tego świata śp. ks. dra *Hassego,* oficyała i proboszcza katedralnego. Bliższe szczegóły śmierci jego nie są jeszcze wiadome. Po ukończeniu konferencyi biskupów niemieckich w Fuldzie, w któréj jako zastępca naszego najprzew. arcypasterza brał udział, miał podobno zamiar wrócić do domu na Monachium. Jadąc tamdotąd zachorował niebezpiecznie w mieście Hanau, o czém wczoraj telegrafem uwiadomiony brat jego proboszcz w Człuchowie, tąż drogą doniósł o tym wypadku ks. biskupowi, sam zaś natychmiast wyjechał do Hanau. Aliści na wieczór odebrano od właściciela hotelu, w którym śp. ks. Hasse stanął, telegraficzną depeszę, że o $^1/_2$9 przed południem już żywot doczesny zakończył. Wiadomość ta lotem błyskawicy rozeszła się po Pelplinie i wszędzie tym większe zrobiła wrażenie, że wiedziano, jak przeważnie w ręku nieboszczyka rządy spoczywały. Zwłoki sprowadzą się do Pelplina i w tutejszéj katedrze pochowane zostaną. Dzień pogrzebu jeszcze nie jest oznaczony. O działalności nieboszczyka w obec niepochowanych zwłok rozprawiać się nie godzi, ale jakikolwiek sąd czas późniejszy o nim wyda, wszyscy zapewne zgodzą się na to, że był mężem wytrwałéj pracy.

— Rząd wiedeński odjął Karmelitankom w Krakowie zasiłek w kwocie 1800 fl. rocznie Rząd dopuścił się tu oczywistéj krzywdy. Oto dekret:

N. 1168 D.

Do Zgromadzenia Wielebnych Panien Karmelitanek Bosych, w Krakowie.

Jego Ekscelencya Pan Minister wyznań i oświece-

nia polecił w moc najwyższego upoważnienia z 12 sierpnia b. r., aby zaliczka zwrotna w rocznéj kwocie 1800 złr. klasztorowi Karmelitanek Bosych w Krakowie od 1 stycznia r. 1867 z funduszów państwowych udzielana, została zamkniętą z końcem września 1869 roku.

O czém zawiadamiam niniejszém Konwent na mocy reskryptu ministeryalnego z dnia 20 b. m. L. 397/pr., tudzież reskryptu Namiestnistwa z d. 23 bm. L. 4911/pr.

Kraków dnia 27 sierpnia 1869 r.

C. k. Radzca Namiestnictwa jako Delegat Namiestnika
Bobowski.

— Z *Pielgrzyma* wyjmujemy następujące wiadomości:

Przetrząsanie klasztorów widać już i do nas się przenosi. W klasztorze łąkowskim odbyli bowiem onegdaj landrat powiatu lubawskiego wraz z prokuratorem (sztatsanwaltem) rewizyą szukając jakiegoś Jordana Cuchem z zakonu dominikańskiego, który miał uciec z Düsseldorfu, lecz ani Dominikana, ani w ogóle nic zdrożnego nie znaleziono.

— Sejm Pruski niezawodnie już w pierwszych dniach Października zwołanym zostanie. Spodziewają się a nieprzyjaciele klasztorów z wielkiem upragnieniem wyglądają, że się na sejmie rozbierać będzie sprawa klasztorów, czy takowe cierpieć jeszcze daléj, czyli też pokasować. Przywódcy niedowiarków przynajmniej odpowiednie wnioski zrobić zamyślają. Naszych zakonów prace i dążności są znane a im więcéj klasztorów się zakłada, tém lepiéj każdy z niemi zapoznać się może, gdyż zakonnicy i zakonnice pracując z miłości ku Bogu i bliźniemu dla dobra społeczności, publicznie nawet występują, po zakładach publicznych działają, z niczém bynajmniéj się nie tając i dzieci szkólne już mają wiadomość o zadaniu pojedyńczych zakonów. Zupełnie zaś przeciwnie się rzecz ma z zakonem masońskim tak licznym i szeroko rozgałęzionym. Zamiarów swoich istotnych światu nie ogłasza, działa w ukryciu i wszystko, co się jego dotyczy stara się pokryć jak największą tajemnicą. Jeżeli jego zasady, dążności i działanie są dobre i chwalebne, czemuż tedy dłużéj jeszcze ukrywać światło pod korcem? Należałoby więc ten zakon tajny na sejmie roztrząsać, żeby go tą drogą wszyscy poznali.

Pelplin, dnia 24 Sierpnia. Już się wznosi wspaniała wieża budującéj się Kaplicy św. Józefa, Obawiano się z razu, czy też fundamenta nie dość mocne, by znieść tak wysoką wieżę; teraz już znikły obawy. Dzisiaj został uroczyście poświęcony *Krzyż* téj wieży. Choć całe dzieło jeszcze nie wykończone, to jednak już teraz budowa na zewnątrz udaje się jak najlepiéj i wieża swoją zdaje się niejako panować nad całem Półkiem.

— Wrocław, Wolnomyślny magistrat wrocławski i jego sprzymieżeńcy, pragnący zaprowadzić szkoły bezwyznaniowe (bez wiary), dostali należycie po nosie od prowincyonalnego kolegium szkólnego, w którem zasiada i u nas chlubnie znany katolik p. Dillenburger (dawniéj w Królewcu). Magistrat pisał do wyższéj władzy, że każda wyższa szkoła może zachować charakter swój chrześcijański, chociaż na nauczycieli powołają ewangelików, katolików i żydów, lecz otrzymali odpowiedź: „że szkołę, w któréj uczą na przemianę chrześcijanie i żydzi, nie można nazywać chrześcijańską," i że wyższa władza na takie zachcianki nie zezwoli.

— *Oberwesel nad Renem.* Dnia 26. pr. m. chora dziewczyna w czternastym roku przstępowała do pierwszéj Komunii św. Od dziewiętnastu miesięcy zaniemogła była na obie nogi, tak że nie tylko chodzić, ale stać nawet na nich nie mogła. Przywieziono ją na wózku i wnieziono do kościoła, jakó i potém do Komunii św. na ręku. Gdy po Komunii św., ojciec ją znowu chciał wziąść na ręce i podnieść, już téj pomocy nie potrzebowała, znalazłszy pomoc i zdrowie u P. Jezusa. Stała bowiem zupełnie zdrową wśród kościoła Z radością wielką składali wszyscy obecni wraz z dzieckiem tém uzdrowionem Bogu dzięki za to wielkie odebrane dobrodziejstwo.

— *Zwiastun Górnoszlązki* (Nr. 36 z dnia 2go września) donosi:

W środę wieczorem z Pragi wyszedł osobny pociąg z około 300 pątnikami do Welehradu na Morawie, na obchód tysiącletni śmierci św. Cyrylla. Pomiędzy pątnikami znajdował się kardynał Szwarzenberg, kanonicy Bradacz, Bernard, Ehrenberger i Sztulc, nadto kilkunastu szlachty, jako to książę Karol Szwarzenberg, hr. Clam Martinic, hr. Lew i Fryderyk Thun i inni. Po stacyach przybywało pątników; witano ich muzyką i strzelaniem z moździerzy. Zwłaszcza w Morawie witano serdecznie przybywających. Pielgrzymka piesza zaczęła się z Węgierskiego Hradyszcza: połowa ludu szła przodem z chorągwiami, za nią postępowało z 300 kapłanów ze wszystkich dyecezyi czeskich i morawskich. W końcu szedł kardynał, za nim szlachta czeska i reszta pątników. Na widok kościoła welehradzkiego intonowano pieśń o śś. Cyryllu i Metodyuszu. Uderzono w dzwony kościelne, bito z moździerzy, i witały processyą tłumy przybyłe z wszystkich okolic Morawii. U drzwi świątyni witał przybywających książę arcybiskup ołomuniecki z liczną assystą. O godzinie 8éj miał ks. kanonik Ehrenberger kazanie czeskie, o pół do dziewiątéj celebrował mszą kardynał Szwarzenberg; o pół do dziesiątéj było kazanie niemieckie, poczym ks. kanonik Sztulc miał kazanie czeskie. Po jedenastéj miał sumę ks. arcybiskup ołomuniecki. Około 3éj z południa miał proboszcz z Dubu kazanie pożegnalne w kościele po czesku, O. Max Klinkowström na cmentarzu po niemiecku. O 4éj kardynał nieszporami z Te Deum zakończył uroczystość, w któréj wzięło udział z 16000 ludzi.

— W *Katoliku* (Nr. 28) pod rubryką: *Z Górnego Ślązka* czytamy:

„Ronge widząc się opuszczonym od swych dawnych zwolenników w Prusach, poszedł zeszłéj zimy do Wiednia tusząc sobie, że w ogólnem bałamuctwie Austryi łatwiéj ułowi głupich rybek na starą i zardzewiałą wędkę. Oszukał się w swéj rachubie, bo Wiedeńczycy nic nie chcą wiedzieć o błaźnie śmiesznym. Podobno źle wiodło się jemu w Bernie i także w Budzie i Peszcie. Aby się przecież na kimś pomścić, ogłosił w gazetach okropny list wystósowany do biskupów, a przeciw klasztorom, w ogóle

przeciw duchowieństwu katolickiemu. Nieprzyjaciele nasi nieszczędzili kosztów, aby tenże szkaradny list wydrukować, i w krocisetkach rozdawać między ludem. I u nas rozrzucano listy Rongiego, i także broszurkę o zakonnicy Barbarze Ubryk, napełnioną kłamstwem i sfałszowaniem znanych zajść w klasztorze karmelitek w Krakowie. Kochani czytelnicy, miejcie się na baczności! — List Rongiego łatwo poznacie, bo stoi pod listem imię „*Johannes Ronge*“ — a niegodziwą broszurkę poznacie po napisie: *Tajemnice z klasztorów*; *wiarogodny opis o okrutnem zamurowaniu żywéj zakonnicy Barbary Ubryk w klasztorze karmelitek bosych w Krakowie, która 21 lat w takim położeniu żyła.* — Poznań, 1869. *M. Jagielski.* Od kilku dni chodzą po domach kolpoterzy, sprzedawając za bagatelę obie broszurki i nawet za darmo je rozdawając, aby zatruć serca katolickie.

Kto *prawy* katolik, niech odprawi należycie tych ludzi, sprzedających wspomnione broszurki diabelskie.

Dla czego w Katowicach zaczęli rozsiewać niegodziwe pisma? — Czyliż dla tego, że tam przed kilku dniami masoni zagnieździli się w nowo zbudowanym hotelu?

— Kiedy w Krakowie szalejącą zakonnicę trzymają w zamkniętéj celi, to wszystkie gazety trąbią o zbrodni Karmelitanek, lecz kiedy we Włochach niewinnych młodzieńców wydają na najokropniejsze katusze, to o tem nikt nie wspomina.

Oto pisze włoska Conservatore: „Pewien młodzieniec, Antoni Capello, który od młodości był niemym, był stawiony przed komisyą wojskową, która niechcąc wierzyć, że jest niemym, oddała go do służby wojskowéj. Długi czas czekała matka swego syna, aż go nareszcie znalazła w wojskowym szpitalu w Palermo; lecz któż opisze boleść serca macierzyńskiego, kiedy ujrzała syna okropnie zranionego i znędzniałego. Ubogi niemy pokazywał matce swoje rany, i tłumaczył jak mógł migami, że go często biją i palą żelazem i że trapią głodem.

Zlitowawszy się nad matką utrapioną, pewien obywatel, doniósł o całéj sprawie sądowi, który w asystencyi trzech lekarzów odwiedził szpital i różnych świadków przesłuchał.

Niemy rekrut miał na ciele ran 150, z których niektóre się goiły, inne gniły, inne zaś się jeszcze krwawiły, ponieważ w ostatnich dniach zadane były. Poznali lekarze i sędziowie, że wszystkie rany pochodzą od rozpalonego żelaza.

Takich okrucieństw nie dopuszczano się w *Krakowie*, lecz w Palermo pod wolnomyślnym rządem *Wiktora Emanuela*, a zbrodni nie popełniły bose Karmelitanki, lecz słudzy królewscy. Zwolennicy Antychrysta narzekają na średniowieczne barbarzyństwo zakonnic krakowskich, lecz o nowomodnem barbarzyństwie w Palermie milczą przewrotnicy.

— Hrabina Seebach, żona posła carskiego na dworze francuzkim, która jako córka Nesselrode, kanclerza moskiewskiego, wychowana była w wierze moskiewskiéj, przeszła na wiarę rzymsko-katolicką. Chociaż jéj mąż, hrabia Seebach, jest dotąd jeszcze protestantem, jednak dzieci swoje wychowują już od kilku lat po katolicku.

— Zawiązała się polemika między pismami katolickiemi a radykalnemi we Włoszech o liczbę biskupów, którzy złożyli Ojcu św. powody, dla których na Sobór przybyć nie mogą. Dzienniki radykalne podały tę liczbę na trzysta Otóż wedle danych urzędowych przed niedawnym czasem było takich zgłoszeń się 16, a obecnie liczba ich do 32 wzrosła. Przekonani są w Rzymie, że nie będzie brakować więcéj niż 60 lub 70 biskupów.

— W Hiszpanii rząd dzisiejszy wniósł do Izby bez odniesienia się do Stolicy Apostolskiéj, o zmniejszenie liczby arcybiskupów i biskupów; chodzi o zniesienie 5 arcybiskupstw i przeszło 30 biskupstw. Radykalniejszy to zamach od wszystkiego, co Rossya czyni, i pokazuje, że wszystkie despotyzmy są do siebie podobne.

— *Wil. Wiest.* zamieszcza nowe wiadomości dotyczące dostarczenia zakładom naukowym moskiewskich podręczników do nauczania religii rzymsko--katolickiej. utrzymuje on zapewne fałszywie, jakoby pewna część duchownych wykładających po szkołach publicznych, zażądała wydania w moskiewskim języku wyjątków z wangelii do czytania z uczniami. Zarazem mieli oni wskazać, że najprzydatniejsze do tego celu byłoby przełożenie na język moskiewski ewangelii niedzielnych i świątecznych czytanych w przeciągu roku w rzymsko-katolickich kościołach. Władza okręgu naukowego uznawszy słuszność podobnych oświadczeń, poleciła wygotować tłómaczenie. Dziś już praca została ukończoną, porównaną z polskim tłómaczeniem wulgaty i ze znanem urzędowem kościelnem-katoli kiem wydaniem greckiego i łacińskiego tekstu tejże, dokonanem przez Montana, nakoniec przejrzaną przez rzymsko-katolicką dyecezyalną władzę i opatrzoną pozwoleniem do druku rządowéj cenzury. Wydanie przedsiębierze okrąg naukowy na własny koszt i ma je następnie rozesłać do użytku w szkołach publicznych,

— Tenże dziennik przytacza depeszę z Białegostoku, donoszącą, iż ksiądz Konstanty Bernikowski w dniu 30 sierpnia rozdawszy uczniom gimnazyum moskiewskie rzymsko-katolickie książki do nabożeństwa, miał następnie w parafialnym kościele kazanie po moskiewsku. Dodaje jeszcze wspomniony dziennik, że i nabożeństwo odprawił tenże X. B. także po moskiewsku; gdyby wieść była prawdziwa, dowodziłaby już nie tylko samowolnego naruszenia posłuszeństwa dla władzy duchownéj, ale nadto odstępstwa od wiary. Przy tem notujemy fakt, że dotychczas tylko z Litwy dochodzą nas wieści o podobnem odstępstwie, duchowieństwo na Rusi silniéj zdaje się i łączniéj trzymać. Czyli to jest dowodem większego nacisku ze strony władzy na Litwie, czyli dzielniéjszego oporu przełożonych, dodającego ducha całemu duchowieństwu?...

— Korespondent berliński do *Koenigsberger Hart. Zeitung* bez ogródki wypowiada, że klasztory wszelkie znieść należy, nie oglądając się, czy to prawnie lub nie, lecz po prostu dla tego, że reformatorowie 16go wieku jak Luter, Zwingli, Hutten, Melanchton wyrok swój wydali na klasztory. Nie ma więc co patrzeć, co *landrecht* odnośnie do klasztorów mówi, lecz korzystać

z nauki historyi i od reformatorów uczyć się co począć z klasztorami. Mowa taka ma zasługę otwartości. Korespondent dodaje, że sejm powinien zająć to stanowisko historyczne.

— We Wrocławiu miał w tych dniach ksiądz Wick na rzecz pogorzelców prześnickich prelekcyą o klasztorach. Publiczności zebrało się bardzo wiele. Prelegent wskazał na źródło, zkąd klasztory wypłynęły, mówił o ich zasługach na polu nauk, cywilizacyi i pod względem socyalnym. W końcu wspomniał o Barbarze Ubryk i gromił surowo kłamstwa pism niegodziwych, które na dane hasło rozpoczęły walkę zaciętą a haniebną, bo bronią oszczerstw i fałszów prowadzoną, przeciw Kościołowi, i dodał, że gazety te, które potwarze zamieszczały, a nie odwołały ich dotychczas, oskarża publicznie o fałszerstwo, nieuczciwość i podłość. Do tych gazet, co z niezrównaną skwapliwością fałsze i potwarze przeciw Kościołowi zamieszczają, a o odwołaniu zgoła nie pomną, my z naszéj strony zaliczamy tu u nas *Dziennik poznański.*

Wykład ks. Wicka był nader zajmujący i ożywiony, i przerywano go kilkakrotnie oklaskami zadowolnienia.

— Od kilku dni obraduje w Düsseldorfie ogólne Stowarzystwie katolików niemieckich nad różnemi sprawami katolickiemi. Na trzeciem z kolei ogólnem zebraniu p. Baudri z Kolonii postawił wniosek o ucisku katolików w Polsce i Rosyi. Wniosek ten wywołał żywą dyskusyą, w któréj główny udział brali Baudri i Heinrich. Zgromadzenie uchwaliło założyć energiczną protestacyą przeciw barbarzyństwom, jakich się rząd rosyjski względem katolików dopuszcza. Nie dość na tém: Zgromadzenie uchwaliło, żeby utworzono osobny dla téj sprawy komitet i poleciło pp. Dr. Braubach i Baudri z Kolonii, żeby na początek komitet taki w Kolonii zebrali.

Spis prenumeratorów na Decretales.

(Ciąg dalszy).

44)	Najprz. ks. Biskup przemyślski Manasterski dla seminar. duch. w Przem.	4	tal.
45)	Ks. Infułat Hoppe w Przemyślu . . .	4	—
46)	Ks. Kan. Skwierczyński, rektor semin. w Przemyślu	4	—
47)	Prześw. Kapituła przemyślska	4	—
48)	Ks. Łobos, kanclerz przemyślski . . .	4	—
49)	Ks. Szediwy, wicerektor sem.	4	—
50)	Ks. Kan. Morawski we Lwow. . . .	4	—
51)	Ks. Kan. Puszet we Lwow.	4	—
52)	Ks. Kloss, prefekt mał. sem. we Lwow.	8	fl.
53)	Ks. Kasprzak w Wiedniu ad. s. Aug. .	8	—
54)	Ks. dziekan Janutka w Krakowie . .	4	—
55)	Ks. Rom. Szwarc w Krak.	4	—
56)	Ks. dziekan Śmitkowski w Jutrosinie .	4	—
57)	Ks. dziekan Michalak w Droszewie . .	4	—
58)	Ks. Priebe w Białéj	4	—
59)	Ks. Ka..iewski we Wielowsi	4	—
60)	Ks. Ussorowski w Skokach	4	—
61)	Ks. Kiedrowski we Lwowie	4	—

— Nakładem Kantoru Księgarskiego i Ekspedycyi Pism Peryodycznych *Zygmunta Szleifsteina* przy ulicy S-to Krzyzkiéj wprost ulicy Włodzimierskiéj, pod Nr. 1341 (13) na pierwszém piętrze, wyszedł 8 zeszyt ciekawego dzieła, pod tytułem:

Świat Duchów

czyli Sny, przeczucia i widzenia, przez Leona Rogalskiego.

Pod powyższą nazwą wychodzi zbiór opowiadań o wypadkach nadzwyczajnych, ułożony z dzieł krajowych jak obcych, przez ludzi godnych wiary, światłych, którzy byli naocznymi ich świadkami. Opowiadania te nietylko nie sprzeciwiają się religii, owszem, służą na jéj poparcie, gdyż dowodzą nieśmiertelności duszy, znajdują podstawę w Biblii, u ojców kościoła i u celniejszych teologów. Rzetelność ich poświadczają mężowie wyższego umysłu, uczeni, jak Kołłątaj, Tadeusz Czacki, Rzewuski, Fr. Hr. Skarbek, Bażyli Żukowski, tudzież doktorowie medycyny: Józef Frank, Szokalski Prof. Szk. Głów. Warsz. i t. d. Wskazane jest dokładnie źródło, z którego opowiadanie czerpane. Zbiór ten dokonany przez Autora i Tłomacza kilkunastu dzieł religijnych, aprobowanych przez wielu Metropolitów, Biskupów i Teologów. Trzeci zeszyt obejmuje w sobie: 1) Przepowiednia Cazotta; 2) Widzenie Lorda Castelreagh; 3) Anna Lubomirska w Krzysztoforach, w Krakowie; 4) Widzenie Kazimierza Władysława Wójcickiego, Redaktora Biblioteki Warszawskiéj; 5) Dominika Magnuszewskiego, znanego naszego dramaturga; 6) Żony z dzieckiem, opowiadał znany poeta Juliusz Słowacki; 7) Zamek w Szwecyi; 8) Sen, opowiadany przez Cycerona; 9) Sen uczonego z XVII. wieku; 10) Sen Tadeusza Czackiego. Prenumerata wynosi 1 talar lub 2 flor. Pragnący na prowincyi posiadać powyższe dzieło, przesłać raczą 1 talar lub 2 floreny, pod niżéj wymienionym adresem, a będą sobie mieli każdy zeszyt nadesłany pocztą pod opaską franko. Kupujący 10 egzemplarzy powyższego dzieła razem, dostają 11 egzemplarz *bezpłatnie.* Listy i przesyłki pieniężne na książki lub na pisma peryodyczne, adresować upraszam: *Do Kantoru Księgarskiego Zygmunta Szleifsteina w Warszawie.*

TYGODNIK KATOLICKI

z przyszłym miesiącem rozpoczyna nowe ćwierćrocze. Prosimy o rychłe zapisy, żebyśmy mogli oznaczyć liczbę egzempl. i żeby abonenci nie doznali zwłoki w odbieraniu. — Prenumeratorowie z Galicyi za przesłaniem 2 złr. w. a. wprost do redakcyi, odbierać będą *Tygodnik* franko przez cały kwartał.

Wszelkie przesyłki i listy adresować należy do *Redakcyi Tygodnika katolickiego* w Poznaniu, Nowy Rynek, 16.

Nakładzca i Redaktor ks. Stagraczyński w Poznaniu. — Czcionkami drukarni Tygodnika katolickiego (A. Schmaedicke) w Poznaniu. W komisie L. Streisandta w Grodzisku.